

det står om

- framtidens lønns- og arbeidsvilkår
- framtidens sosiale sikkerhet
- fellesskapet

Innhold

Ledern har ordet	2
Nytt fra Østfold	3
Redaktøren har ordet	4
Hvem er det lurt å stemme på? ..	5
FKE-forskriften er vedtatt	8
Fra FKE til FEK	11
Fagorganisert i Eurokrise	13
Hissöverenskommelsen, europakrisen och stortingsvalet	14
AP svarer på spørsmål om arbeidspolitikk	16
HMS – mekaniske vibrasjoner	18
Godt i gang på Kalnes	20
Rally Vegar	22
Heismontørstreik i Canada	24
Intervju med kanadisk direktør ..	25
Overoppheting i hydraulikkheiser	26
Arbeiderbevegelsen i USA – historie	28
Fra sjakta: Kjell O. Asgrimplass	30

**En enkelt
stemme er ikke
avgjørende,
men det at
du stemmer
er avgjørende.**

LEDER´N HAR ORDET

VALG!

Valgflesk med masse lovnader og uinteressante debatter om hvem som er best eller dårligst i klassen preger media bildet under dagens valgkamp. Folk oppfordres til å avgi stemmen sin av hensynet til demokratiet, mens politikerne finner på de utroligste «stunt» for å få oppmerksomhet. Parallelt med dette blir vi tutet ørene fulle med de store forskjeller alternativene rød/grønt og blå/blått utgjør, uten at folk flest har merket noe til akkurat det.

Per Arne Jensen Salo – Petter'n

Thats it!

To konkrete saker som har vært helt fraværende i valgkampen er den nyliberale arbeidslivspolitikken som føres for å gi kapitaleierne lettere vilkår til å oppnå konkurranse på lønns og arbeidsavtaler gjennom å ukritisk si ja takk til alt som kommer fra EU gjennom EØS avtalen. Det andre som ikke blir nevnt er den meget usosiale boligpolitikken som mest sannsynlig gjør at det store flertallet av dagens ungdom blir avhengig av banken resten av livetida, ikke et ord blir sagt eller en bokstav skrevet rundt disse utfordringer som gjør at vi har noe å si ja eller nei til.

Hvor alvorlig skal vi ta dette?

På største alvor etter min mening, av den årsak at vi må få satt en stopper for at den økonomiske og sosiale utviklingen som er i gang i resten av Europa ikke skal få rotfeste her hjemme. Det har allerede skjedd i vårt naboland Sverige, som er nærliggende å sammenligne seg med for oss. Vi merker også utviklingen her hjemme, spesielt vi i byggebransjen, uten at hverken de rød/grønne eller blå/blå ser ut til å prioritere dette gjennom sine valgløfter. De gir oss i stedet show& cirkus i håp om at vi ikke skal tenke sjøl. Og da bør vi, i demokratets navn, utfordre dagens makthavere og stille krav til hvilket som helst parti på den politikken vi sjøl mener er viktig for å se om noen kan oppfylle de vilkår som blir stilt. Dette innebærer at vi er klare på at stemmen ikke skal benyttes av taktisk hensyn til de forventede regjerende partier, men som en stemme for den politikken man ønsker sjøl. Etter min mening, hvor ønske om å stoppe EU's innfly-

telse på den økonomiske og sosiale utviklingen er prioritert, vil det være uklokt å avgi en taktisk stemme til partier så lenge de fører en politikk som bygger på EU's ideologiske fire kapitalistiske friheter. Det må i det minste tas utgangspunkt i et parti som er imot EU og EØS avtalen slik at det på demokratisk vis kan føres en selvstendig politikk i Norge. Vi vet av praktisk erfaring at den regjerende makteliten har gått i mot grunnplanet i fagbevegelsen på viktige og prinsipielle saker som pensjon, fjerning av sysselsettingslov, innføring av vikarbyrådirektivet som et alternativ til faste ansettelser for å tilfredsstille næringslivets behov, osv. Alt dette på grunnlag av EU's politikk og direktiver, og ikke ut fra folks ønsker, tvert imot.

Vår egen fagforening er i disse dager ut-satt for angrep fra «liberaliseringskåte» arbeidsgivere som ikke en gang har tid til å vente til tariffoppgjøret med å gjøre forsøk på å endre bestemmelser vi har gjort avtaler om i overenskomsten, vedrørende minimumskrav til utdanning og kompetanse for å kunne jobbe som heismontør. Enkelte av dem sier rett ut at de vil begynne å praktisere de liberale regler som myndighetene har innført til tross for tariff-avtalen som foreligger.

Dette forteller mye om hva vi kan forvente oss i fremtiden fra arbeidsgiverhold med den politikken som har vært ført og som forventes føres videre, enten det blir Erna og Siv eller Jens som regjerer, bare se over til «søta bror» i øst, der ligger fasiten som ble benyttet, bare noen år før oss. Men vi har faktisk alternativer, bare husk å benytte dem!

HMF AVD/Klubb

Her kommer en liten oppdatering fra Østfoldavdelingen

Den saken som opptar oss mest i disse dager er selvfølgelig angrepet på overenskomsten. Vi i avdelingen møtes et par ganger i uka over en kopp kaffe og prøver å holde oss oppdatert i sakens utvikling.

Den 8 juni hadde vi årsmøte og den årlige sommer avslutningen.

I år møttes vi på Skjeggeby aktivitetsgård hvor det ble konkurranse i flere grener som hestesko kasting, pil og bue, økse kasting, luftgevær skyting og ikke minst ATV kjøring. Det hele var lagt opp til en lag konkurranse og det var Otis som vant med Schindler som nr 2 og Kone som nr 3.

Dette var en artig sammenkomst med godt humør og fint vær.

Etter Skjeggeby møtes vi hjemme hos Vidar Nielsen til årsmøte, grilling og mer sosialt samvær. Det skal også nevnes at de to gutta fra Latvia som Kone har leid inn og som jobbet i Fredrikstad var med oss denne ettermiddagen og kvelden.

Årsmøte:

På årsmøtet ble det diskutert mest rundt § 1 saken. Vi er av den oppfatning at hele situasjonen er nødvendig fra HLF sin side og at det er meget viktig å ta kampen. Når det gjelder arbeidssituasjonen ser det ut til at alle firmene har godt med nyanlegg ut over høsten. På service er det litt mer variasjon med arbeidsmengde. Vi vil også ønske Thyssen velkommen til Østfold med jobben på det nye sykehuset.

Valg:

Årsmøtet valgte Frank Sig Hansen fra Kone til leder, med styremeder Hennig Lindahl fra Shindler og Erik Brostrøm fra Otis

Østfoldavdelingen vil ønske alle en fortsatt god sommer.

Mvh
Frank Sig Hansen, Østfoldavdelingen

HEISMONTØREN

Redaktør: Johnny Leo Johansen
I redaksjonen: Olle Andersson
og Tor Erik Lundberg
Forside: Geir Løkke

Nr. 2 – august 2013

Bladets adresse:
HEISMONTØREN
Schweigaards gate 34 f,
oppgang 2, 0191 Oslo
Telefon: 22 17 45 50
Telefax: 22 17 45 53
E-post: foreninga@heis.no

Årgang 45

Ettertrykk anbefales når kilde er angitt.
Grafisk produksjon: 07 Media AS, Oslo
Opplag: 1200
Redaksjonen avsluttet 14. august
Neste nummer: desember
Neste deadline: 10. november

Redaktøren har ordet

Selv for de som har hatt en fantastisk sommer ligger det latent i de fleste å klage. Selv i det som mange ser på som verdens beste land å leve i er det vanlig å klage, slik går verden fremover. Været derimot kan vi gjøre lite med tenker mange. Miljøpåvirkningen på været derimot kan vi gjøre noe med. At klaging og syting tar overhånd i en del tilfeller, er vel ikke ønskelig. Men at vi stadig har et kritisk blikk til det etablerte, samtidig som vi ivaretar det velfungerende, er sunt for et samfunn og et demokrati.

Demokrati er sammensatt av greske ordet demos som betyr folk og kratos styre derav folkestyre, at folk bestemmer hva slags politikk som skal føres, og nå er det valg. Det essensielle ved et demokrati er folkets engasjement og valg. Avisene har en stor kampanje i forbindelse med valget kalt MinStemme2013. Nesten halvparten av stemmeberettigede under 30 år benyttet ikke sin stemmerett ved forrige stortingsvalg.

Vi har alle et ansvar for å påvirke folk til å stemme. Det er i år 100 år siden kvinner fikk sin stemmerett. At flest mulig tar turen til stemmeurnene for å si sin mening betyr noe idag som dengang.

Valgmålinger viser med stor sannsynlighet at det går mot et regjeringsskifte og en Borgerlig sammensatt regjering. Hvilken innvirkning det vil ha for samfunnet og arbeidslivet er ikke lett å spå selv med historisk erfaring og det man vet om politikken som ligger til grunn for de forskjellige partiene.

Din stemme vil være med på å avgjøre hva slags politikk som skal føres i det norske samfunnet. Hva slags politisk mangfold vi skal ha, hvor sterk opposisjon blir, eller hvor mange annerledestenkende som skal være med å regjere på vegne av deg.

I Europa og våre naboland kan vi se hvordan samfunnstyring har innvirket på fagforeninger og arbeidslivet. Det du stemmer har innvirkning på hvordan fremtiden skal se ut. Om du ønsker en helt ny tenkning eller ivareta det etablerte, det er ditt valg. Akkurat din stemme betyr noe.

Godt Valg
Redaktøren.

Norske fagforeninger demonstrerer mot EU-politikken. København 2001. Foto: Heismontøren.

Valg 2013 – Hvem er det lurt å stemme på?

Av Bjørn Tore Egeberg

Hele valgkampdekninga i aviser og TV tar utgangspunkt i at det store skillet går mellom de Rødgrønne partiene (pluss Rødt og MDG) og den borgerlige opposisjonen. Men det er flere måter å vurdere politikk på. Kan det være at det aller viktigste skillet går mellom de som støtter EU-politikken og EØS-avtalen (Høyre, AP, Frp og Venstre) og de som er mot (Rødt, SV og Senterpartiet)? Jeg tror det er viktig å ta med seg dette når vi prøver å finne ut hvem det er lurt å stemme på. I denne artikkelen skal jeg skrive litt om den nye Forskrift om elektroforetak og kvalifikasjonskrav for arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr (ja gamle FKE heter faktisk det nå) som kom i sommer. Jeg vil også skrive litt

om kampen for å hindre utvanning av disse bestemmelsene. I denne kampen har Foreninga deltatt aktivt, egentlig i over 20 år om vi går tilbake til da den første forskriften kom. Det er lett å forstå hva partiene gjør for og mot arbeidsfolk gjennom å følge kampen om forskriften. Men dette alene gir ikke svaret på hvem det er lurt for deg å stemme på. Se etter om partienes standpunkt til EU og EØS også virker inn på andre saker, og stem ut fra hva som er viktig for deg!

Foreninga måtte slåss med ulike regjeringer på 90-tallet før den første forskriften fikk et innhold som var til å leve med. Blant annet var det politisk streik en uke i 1993 mot Gro Harlem Brundtlands AP-regjering. Du kan lese mer om

den tida i Meningsløst god, Foreningas historiebok.

Forskriften svekket

Den nye forskriften holder fortsatt fast på fagbrevet som krav til heismontører og andre elektrofagarbeidere med norsk utdanning. Men EUs krav om fri flyt av arbeidskraft har satt sine tydelige spor:

- Utenlandske arbeidere fra EØS som ikke har tilsvarende kvalifikasjoner som kreves for å ta norsk fagbrev gis rett til å jobbe som elektrofagarbeider i Norge hvis de har minst to års praksis og kan dokumentere å ha deler av kvalifikasjonene som en norsk fagarbeider må ha (§ 15). Det stilles ikke krav om at disse må avlegge fagprøve i Norge

- For midlertidig tjenesteyting er kravene enda mildere
- Arbeidere fra vikarbyrå kan jobbe som elektrofagarbeidere når de leies inn til en heis- eller elektrobedrift. Det kreves ikke at de leies inn fra bedrift med faglig ansvarlig for arbeid på elektriske anlegg.

Fagarbeider eller fleksibel arbeider

Et sentralt mål for EU's arbeidsmarkedspolitikk er å dyrke fram den fleksible arbeideren. En arbeider som kan settes til arbeid innen forskjellige fag. En arbeider som jobber når bedriften har behov for det, uten hindring av fast ansettelse og fast arbeidstid. En arbeider som hele tida må konkurrere på lønn med andre arbeidere for å ha en jobb å gå til. Det er ikke et uttalt mål å ha en arbeider som ikke er opptatt av fagorganisering, men vi ser jo at det er noe de lett får på kjøpet. Opp mot EUs arbeidsmarkedspolitikk setter fagbevegelsen satsing på fagarbeideren. I Norge har tusener av dyktige fagarbeidere gode lønns- og arbeidsvilkår. Samtidig fører fagarbeideren til at produktiviteten vokser raskere i Norge enn i de landa som satser på den fleksible arbeideren. Fagarbeideren har ikke sugerør i bedriftens kasse. Tvert i mot: Den norske miksen med fagarbeidere, hjelpearbeidere og arbeidere med god utdanning i bønn skaper de verdiene som betaler for det norske lønnsnivået. I etterkrigstida var de politiske partiene til en viss grad enige om å satse på fagarbeideren. Slik er det ikke lenger.

Hva gjør partiene?

Foran valget i 2011 spurte Foreninga partiene om de støttet våre krav til en ny forskrift. Den gangen fikk vi bare positive svar fra Rødt og Senterpartiet. Rødt skrev at de støtta Foreningens krav til en ny forskrift fullt ut. Det er nødvendig å få på plass en lov og et avtaleverk som er i stand til å møte angrepene på fagbeskyttelsen. Dette er viktig for å opprettholde fagbevegelsens kampkraft. Rødt arbeider for krav til opplæring og dokumentert kompetanse.

Høyre, SV og KrF hadde den gangen ikke tatt stilling til kravene. Arbeiderpartiet sa i sitt svar at vi i stedet for å spørre partiene burde henvende oss til DSB, «i og med at forskriften ikke behandles politisk». Dette merkelige svaret krever en forklaring. Det har seg sånn at Arbeiderpartiets Justisminister valgte å delegere retten til å fastsette denne forskriften til DSB (det direktoratet som gir utenlandske arbeidere godkjenning til å utøve yrket som heismontør eller elektromontør i Norge). På denne måten fratok de EU-motstanderne i regjeringen muligheten til å stemme mot forskriften (eller «ta dissens» som det heter blant de fine). EU-motstanderne i regjeringen, det er SV og Senterpartiet. Hva sier de nå som forskriften har blitt svekka under en regjering som de sjøl sitter i? Heismontøren har spurt disse partiene om de er enig i Foreningas kritikk av forskriften, og om de i så fall har tenkt å gjøre noe med det. Her er svarene

«SV ønsker at kompetansekravene til elektrofagarbeidere fortsatt skal være strenge. SV er svært kritisk til at EU gjennom EØS-avtalen pålegger Norge å senke kravene til kompetanse og sikkerhet. SV vil si opp avtalen til fordel for en handelsavtale, og videreføre de strenge kompetanse- og sikkerhetskravene Norge med hell har praktisert i flere tiår. SV er særlig kritisk til åpningen for innleie fra vikarbyråer, da dette over tid vil svekke fagmiljøet og sikkerheten. I tillegg vanskeliggjør innleie fra vikarbyråer en effektiv organisering i arbeidstakerorganisasjoner, en av grunnpilarene i den norske modellen.»

«Senterpartiet er enige i kritikken som rettes mot den nye forskriften, og vi vil ta initiativ til endring av den. Denne forskriften har så langt vi vet ikke vært gjenstand for politisk behandling – det burde den vært ut fra de endringer den innebærer. Om nødvendig bør norske myndigheter ta opp med EU forståelsen av EØS-avtalen og yrkeskvalifikasjonsdirektivet, slik at vi sikrer tilstrekkelig kompetanse hos elektroarbeidere i Norge.»

Min kommentar: Det var lite støtte å hente fra partiene i 2011, men det er faktisk litt bedre nå. Rødt, SV og Senterpartiet støtter Foreningas kritikk. Det er interessant at Senterpartiet i sitt svar lover at de vil ta et initiativ for å endre forskriften, og påpeker at forskriften er svekka uten at dette er behandla av Regjering eller Storting. Kan vi håpe på et felles initiativ fra Rødt, Senterpartiet og SV etter valget? Vi har ikke spurt AP, for det er de som har svekka forskriften, og da må vi regne med at de støtter det de har gjort.

Hvem er det lurt å stemme på?

EUs krav om fri flyt av arbeidskraft har ikke bare satt sitt preg på forskriften. Minst like viktig er det at målsettingen om fri flyt lyser ut av både departement, partikontorer og direktorater. Er fri flyt noe som politikerne fra de EU-vennlige partiene motstrebende går med på å praktisere? Nei, min erfaring er at de tvert i mot begeistret går inn for oppgaven med å tilpasse norsk arbeidsliv til prinsippet om fri flyt. Dette merker vi også på DSBs behandling av søknader. Noen av dere husker kanskje saken fra 2007 da en bilmekaniker fikk godkjenning til å jobbe selvstendig på heis i Norge. Den gang var DSBs vilje til å følge de politiske EU-liberalistiske føringene fra AP og Høyre så sterk at de strakk forskriften som en strikk for å si ja. Og den forskriften som gjaldt i 2007 var vesentlig sterkere enn den nye.

Det er Arbeiderpartiet som har svekket forskriften. Høyre og Venstre har støtta AP varmt i denne saken. Rødt, SV og Senterpartiet støtter Foreningas kritikk av forskriften. Det er ikke tilfeldig at det er EU-motstanderne som også er mot svekkelsen av forskriften. På Stortinget vil vi trenge flest mulig representanter som forstår de alvorlige konsekvensene av EUs arbeidsmarkedspolitikk, og som vil delta i kampen mot EU og for å få tilbake en god forskrift.

Fra den nye forskriften

Midlertidig

§ 11. Kvalifikasjonskrav

Den som er lovlig etablert i en annen EØS-stat for å utøve yrke etter § 6 til § 10, har rett til å utøve yrket midlertidig i Norge. Dersom yrket eller opplæringen som fører frem til yrket ikke er lovregulert i etableringslandet, skal vedkommende ha utøvet yrket der i minst to av de siste ti årene for å ha rett til å utføre yrket midlertidig.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap avgjør om tjenesteytelsen er av midlertidig karakter. Ved avgjørelsen skal det særlig tas hensyn til arbeidets varighet, hyppighet, regelmessighet og kontinuitet.

Varig

§ 15. Godkjenning på grunnlag av kvalifikasjonsbevis

Søker har rett til godkjenning til å utøve yrke regulert i § 6 til § 10 dersom søkeren kan fremlegge kvalifikasjonsbevis som kreves for å utøve yrket i en annen EØS-stat. Yrkeskvalifikasjonene skal minst tilsvare kvalifikasjonsnivået umiddelbart under nivået som følger av vedlegg I.

Dersom yrket eller opplæringen som fører frem til yrket ikke er lovregulert i den andre EØS-staten, har søkeren rett til godkjenning til å utøve yrke som nevnt i § 6 til § 10 når vedkommende har **utøvd yrket på heltid i minst to av de siste ti årene**. Søkeren skal dokumentere yrkeskvalifikasjoner som minst tilsvarer kvalifikasjonsnivået umiddelbart **under nivået** som følger av vedlegg I. Yrkeskvalifikasjonene skal være relevant for utøvelsen av yrket.

§ 16. Krav om prøveperiode eller egnethetsprøve

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap kan kreve at søkeren gjennomgår en prøveperiode på inntil tre år eller består en egnethetsprøve dersom

- søkerens utdanning er minst ett år kortere enn den utdanningen som kreves i Norge for det aktuelle yrket
- innholdet i søkerens utdanning avviker vesentlig fra utdanningen til det aktuelle yrket i Norge, eller
- yrket som nevnt i § 6 til § 10 omfatter lovregulerte yrkesaktiviteter som ikke inngår i en sammenlignbar form i det tilsvarende yrket i søkerens hjemstat, og det i Norge kreves en særskilt utdanning som er vesentlig forskjellig fra søkerens utdanning.

Utdanningen etter første ledd bokstav b og c anses vesentlig forskjellig fra søkerens utdanning når søkeren mangler kunnskap på områder som er avgjørende for utøvelsen av yrket og søkerens utdanning viser viktige forskjeller med hensyn til varighet og innhold sammenlignet med utdanningen som kreves i Norge.

Med prøveperiode menes utøvelse av et yrke som nevnt i § 6 til § 10 under tilsyn av en kvalifisert utøver av slikt yrke. Prøveperioden skal underlegges en avsluttende vurdering. Prøveperioden kan suppleres med ytterligere utdanning.

Før vedtak om prøveperiode eller egnethetsprøve treffes må det vurderes om kunnskapen søkeren har ervervet ved yrkeserfaring, helt eller delvis oppveier det vesentlige avviket mellom utdanningene.

Søker kan velge mellom egnethetsprøve og prøveperiode.

(Uthevinger er gjort av redaksjonen)

FKE-forskriften er vedtatt

– ingen av våre krav er innfridd

FKE-forskriften, som fra 1. juli er omdøpt til FEK-forskriften, er vedtatt av myndighetene. Det bemerkelsesverdige er at forbundet har akseptert resultatet uten at noen av våre viktigste krav er innfridd.

Av Terje Skog

(FEK - Forskrift om elektroforetak og kvalifikasjonskrav for arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr)

Saken er av en slik dimensjon at det kreves en forholdsvis grundig og detaljert gjennomgang. Dette er et forsøk på det.

Kampen om innholdet i FKE-forskriften (Kvalifikasjonsforskriften for elektrofagene) har pågått i mange år. Det har i hovedsak vært elektrikernes og heismontørenes og delvis e-verksmontøres organisasjoner som har vært engasjert i denne kampen. Det er ikke merkelig all den stund forskriften først og fremst berører disse faggruppene.

Fra Kgl. res. til FKE

FKE-forskriften erstattet i desember 1993 det som tidligere ble kalt Kgl. res. (Kongelig resolusjon). Kgl. res. var spesifikk på hvilken utdanning som måtte gjennomføres innen hvert av elektrofagene for å kunne arbeide selvstendig innafor de forskjellige yrkene. Den første liberaliseringa av regelverket skjedde ved innføring av FKE-forskriften. Arbeidet med denne liberaliseringa ble startet av Syse-regjeringa i 1990 (hvor Kristin Clemet var arbeidsminister og hadde ansvaret for den type forskrifter). Det var regjeringa Brundtland III som sluttførte arbeidet og som iverksatte forskriften. Liberaliseringa den gang gikk først og fremst ut på å viske ut grensegangen mellom de enkelte elektrofagene og i større grad vektlegge internkontroll framfor spesifikke kvalifikasjonskrav. Det konkrete

angrepet var i første rekke rettet mot heismontørene hvor slagordet var at heismontørenes monopol skal avvikles, og hvor formålet var at flere elektroinstallatører skulle starte heisvirksomhet.

Den politiske stridigheten stod den gang, som nå, mellom de krefter som ønsket å øke fleksibiliteten på arbeidsmarkedet ved å nedgradere betydningen av en spesifikk fagutdanning mot de krefter som ville styrke fag- og etterutdanninga slik at man får et effektivt arbeidsmarked gjennom høy faglig standard og på den måten også øker livskvaliteten. Liberalistene ville i stedet legge større ansvar på bedriftene slik at de gjennom sitt internkontrollsystem selv foretok den opplæring som skulle være nødvendig for utførelse av bedriftens oppdrag. AP og Høyre gikk inn for å la bukken passe havresekken.

Til syvende og sist dreier dette seg om maktpolitiske retninger. En styrket kollektiv fagutdanning (som er bestemt gjennom skoleverket, tariffavtaler eller forskrifter) gir makt til arbeideren. En slik utvikling er, som kjent, ikke akseptert i alle samfunnslag.

Fra ansettelse i samme virksomhet til «ansettelseslignende forhold»

En ytterligere liberalisering ble foretatt i 2001 ved at DSB besluttet at forskriftens bestemmelse om at «den som skal arbeide selvstendig med utførelse og reparasjon av elektriske anlegg, skal stå under faglig ledelse av den som forestår arbeidet og være ansatt i samme virksomhet» ikke måtte oppfattes bokstavelig, men at det var tilstrekkelig med «ansettelseslignende

forhold». Forskriftens bokstav ble altså ikke endret, men det ble vedtatt en noe spesiell tolking. Dette vedtaket, som åpenbart var i strid med forskriftens tekst og den opprinnelige hensikt, må ses i sammenheng med den generelle EU-tilpasninga og liberaliseringa som foregikk i samfunnet.

AP-regjeringa opphevet Sysselsettingsloven i 2000, en lov som satte forbud mot utleie fra bemanningsselskaper. Loven ble erstattet med nye bestemmelser i AML om inn- og utleie. Opphevelsen av Sysselsettingslovens bestemmelse hadde selvfølgelig ikke annen hensikt enn å innføre et mer fleksibelt arbeidsmarked gjennom økt anvendelse av inn- og utleie. Ingen bør derfor bli overrasket over DSBs nye forståelse av forskriftens bestemmelse. Formålet med å godta «ansettelseslignende forhold» var å tilpasse elektrobransjen den generelle samfunnsutviklingen med mer inn- og utleie. Bestemmelsen om «ansettelse i samme virksomhet» var et hinder for en slik utvikling. Arbeidsgiverne ønsket seg en oppmykning. Myndighetene skaffet dem det. Beklageligvis ble det ikke reist noen kamp fra forbundets side mot denne famøse endringen fra DSB. Resultatet kjenner vi. Inn- og utleieaktiviteten blomstret.

Godkjenning av EØS-utdanning og aksept for «fri flyt» av arbeidskraft

Vi kjenner også til at inn- og utleiefenomenet, med anvendelse av utenlandsk arbeidskraft, eksploderte innen bygg- og anleggssektoren utover 2000-tallet. FKE-forskriften hadde på dette tidspunktet, (uendret fra 1993) ingen andre bestemmelser om uten-

Terje Skog. Foto Johnny Leo Johansen

landske arbeidere enn at internasjonale regler skulle følges. Men i 2007 startet arbeidet for å tilpasse forskriften et mer internasjonalt fleksibelt arbeidsmarked. Forbundets saksbehandler, som var med på dette arbeidet, oppsummerte i 2008 at «ved en overordnet vurdering vil vi hevde at det utkast som foreligger vil være en bedre forskrift enn den som foreligger».

Den gangen så altså forbundet positivt på det arbeidet med revidering av FKE som DSB iverksatte. På forbundsstyremøter ble det reist et varsko, og advart mot at den liberalisering vi nå antakelig ville oppleve var en tilpasning til EU om fri flyt av arbeidskraft hvorpå det ville bli en ytterligere svekkelse av kravet til utdanning. Dette var et syn som ikke ble særlig godt mottatt av forbundsledelsen. Men i 2010 kom det en høring fra departementet om FKE hvor endringene gikk ut på at forskriften konkret skulle endre tekst for å tilpasses EUs Tjenestedirektiv. Fra da ble det en umulig øvelse å ikke se utviklingen i sammenheng med EØS-systemet.

Før høringa med Tjenestedirektivet ble det avholdt konferanse i forbundet (på

Gardermoen i 2009) om FKE-saken. Dette var opptakten til en omfattende og positiv kamp mot den liberaliseringa vi gikk i møte. Selv om konferansen klart ga uttrykk for motstand mot svekkelse av de faglige kravene og uttalte hvilke krav som burde stilles overfor myndighetene, tok forbundets ledelse aldri noe initiativ til noen slike vedtak. Engasjementet på grunnplanet og i fagforeningene ble etter hvert så omfattende at ledelsen ikke kunne motsette seg at nedenstående krav til slutt (i 2010) ble vedtatt.

- Den som er faglig ansvarlig (installatør) og den som utfører arbeidet (fagarbeider) skal være ansatt i samme bedrift.
- Inn- og utleie mellom bedrifter skal kun foregå mellom bedrifter som omfattes av forskriften (FKE), er godkjent opplæringsbedrift, har faste ansatte og har egenproduksjon.
- Utenlandske arbeidere skal ha tilsvarende faglige kvalifikasjoner som norskutdannede for å kunne arbeide som elektrofagarbeider. De som ikke tilfredsstiller kvalifikasjonene i FKE må avlegge fagprøve i Norge.
- Krav til kvalifikasjoner skal også gjelde for ansatte hos produsent – det

er ikke tilstrekkelig med bedriftsintern opplæring.

Det ble gjennomført en vellykket politisk streik den 4. november mot liberaliseringa hvor streikegrunnlaget var de prioriterte kravene.

Regjeringa avviste våre krav. Forbundet ble overkjørt. Forskriften ble endret samme måned som den politiske streika ble avholdt. Ja, faktisk tre dager forut for streika, altså den 1. nov. Iveren etter å tilfredsstille EUs politikk om fri flyt av arbeidskraft var større enn hensynet til våre krav. Forskriften fikk dermed en bestemmelse om at «Den som er lovlig etablert i en annen EØS-stat for å utøve yrket etter § 6 til § 10, har rett til å utøve yrket midlertidig i Norge. ... Vedkommende skal ha utøvet yrket i minst to av de siste ti årene for å ha rett til å utføre yrket midlertidig.»

Forbundets ledelse ville ikke gjøre annet enn å ta saken til etterretning. Landsstyret vedtok derimot at «forbundet føler seg ført bak lyset» og forlangte at «regjeringa reverserer sitt standpunkt og kommer våre krav i møte».

► FKE-forskriften vedtatt (forts.)

Sluttfasen og nederlaget

Til tross for landsstyrets vedtak ble det aldri tatt noe initiativ fra forbundets ledelse for å få gjennomslag for landsstyrets forlangende. Kravet om at utenlandske arbeidere skal ha tilsvarende faglige kvalifikasjoner som norskutdannede for å kunne arbeide som elektrofagarbeider ble sluppet. Fokus ble nå rettet mot spørsmålet om «ansettelse i samme virksomhet». Et åpenbart viktig og sentralt krav. Et gjennomslag for ansettelseskravet ville dempe inn- og utleievirksomheten ved at en bedrift som Adecco da måtte ha ansatt en installatør og også bekostet opplæring i FSE-forskrifter. De mest useriøse bemanningsselskapene ville på den måten kunne bli ryddet av veien.

Det er i denne sammenheng et viktig poeng at forbundets krav om faste ansettelser var et krav som ikke begrenset seg til å få inn AMLs bestemmelser på dette området. Hensikten skulle være å holde fast på at innleie til et lovregulert yrke skulle reguleres strengere enn innleie av for eksempel kantinearbeidere. Dette ble diskutert i forbundets arbeidsgruppe for FKE-saken samt i forbundsstyret. Linja var klar.

I april 2011 sendte forbundet ut et info-skriv hvor det heter: «Faste ansettelser ivaretatt i utkast til forskrift». Videre sies det at «Justisdepartementet har tatt hensyn til forbundets viktigste krav» og «At forbundets krav om faste ansettelser har fått gjennomslag i forslaget har ikke vært opplagt gjennom prosessen med revidering av forskriften... Det viser at målbevisst arbeid for en viktig sak fører til resultater og at vi kan være stolte av det samarbeidet forbundet har med sentrale politiske og faglige miljøer».

Det skulle etter hvert vise seg at disse faste ansettelsene ikke var tenkt annerledes enn hva som er bestemt i AML. Når den nye forskriften (altså fra 1. juli i år) var ute på høring, stilte forbundet konkret spørsmål til departementet om forholdet til AML. Svaret var: «Som vi sa i møtet forrige fredag, så kan ikke forskriften stride mot lov, og forskriften

Senterpartiet er ett av partiene som vil ha en sterkere forskrift. Liv Signe Navarsete.
Foto Scanpix/statsministerens kontor

vil måtte følge arbeidsmiljølovens bestemmelser slik disse til enhver tid er.»

Den nye forskriften sier eksplisitt at «Kvalifisert personell kan likevel leies inn eller ansettes for en begrenset periode dersom det er tillatt i medhold av arbeidsmiljøloven...»

Slik endte den kampen. Det kan ikke trekkes annen konklusjon enn at ingen av våre sentrale krav er imøtekommet. Begrensningene i bruk av innleie er nå kun regulert gjennom bestemmelsen i AML og tariffavtaler.

Strengere krav til installatør – svekket krav til kvalifikasjon for fagarbeider

Er det ingenting i den nye forskriften som er av positiv karakter? Jo, det viktigste er at den stiller strengere krav til kvalifikasjoner for installatøren. Installatøren ilegges også mer ansvar ved at myndighetene i større grad kan iverksette sanksjoner ved brudd på forskriften. Dette er bestemmelser som det er all grunn til å ønske velkommen, men det gir ingen grunn til å godta svekkelse av kravene til kompetanse for fagarbeideren. Det er også slik at strengere krav til installatøren har ligget i kortene hele tiden.

Hele prosessen har vært gjennomsyret av ønsket om et såkalt fleksibelt arbeidsmarked. Denne tankegangen har ligget til grunn for revisjonsarbeidet. I de ledende og bestemmende kretser som står for et slikt standpunkt betyr dette at arbeideren må bli mer bevegelig. Derfor må bedriften få større handlingsrom. Krav til fagutdanning må derfor vektlegges mindre og overlates til bedriftene å avgjøre. En svekket fagutdanning gir en mer fleksibel og velvillig arbeider. Denne filosofien er på offensiven. Vi må nok innse at framtidig styrke må opparbeides på annen måte enn ved hjelp av en utvannet forskrift. Hvordan det skal gjøres, får være vår store utfordring.

Oppstilling av resultat og krav

Nedenfor er satt opp en oversikt over dagens nye bestemmelser sammenlignet med de krav som er vedtatt i forbundet og «gammel» forskrift.

Om ansettelse og innleie

Ny forskrift

«Alt kvalifisert personell som benyttes skal være fast ansatt i foretaket, jf. arbeidsmiljøloven § 14-9 første ledd første punktum. Kvalifisert personell kan likevel leies inn eller ansettes for en begrenset periode dersom det er

tillatt i medhold til arbeidsmiljøloven § 14-9, § 14-12, § 14-13 eller øvrig lovgivning.»

Gammel forskrift og krav

«Den som skal arbeide selvstendig med utførelse og reparasjon av elektriske anlegg, skal stå under faglig ledelse av den som forestår arbeidet og være ansatt i samme virksomhet.»

Om midlertidig tjenesteyting for person omfattet av EØS-avtalen

Ny forskrift (fra 1. nov. 2010)

«Den som er lovlig etablert i en annen EØS-stat for å utøve yrket etter ! 6 til § 10, har rett til å utøve yrket midlertidig i Norge. Dersom yrket eller opplæringen ikke er lovregulert i etableringslandet, skal vedkommende ha utøvet yrket der i minst to av de siste årene for å ha rett til å utføre yrket midlertidig.»

Krav

«Inn- og utleie mellom bedrifter skal kun foregå mellom bedrifter som omfattes av forskriften (FKE), er godkjent opplæringsbedrift, har faste ansatte og har egenproduksjon.»

«Utenlandske arbeidere skal ha tilsvarende faglige kvalifikasjoner som norskutdannede for å kunne arbeide som elektrofagarbeider. De som ikke tilfredsstiller kvalifikasjonene i FKE må avlegge fagprøve i Norge.»

Om godkjenning i forbindelse med etablering

Ny forskrift (fra 1. nov. 2010)

«Søker har rett til godkjenning til å utøve yrket regulert i § 6 til § 10 dersom søkeren kan framlegge kvalifikasjonsbevis som kreves for å utøve yrket i en annen EØS-stat. Yrkeskvalifikasjonene skal minst tilsvare kvalifikasjonsnivået umiddelbart under nivået som følger av vedlegg I»

«Dersom yrket eller opplæringen som fører fram til yrket ikke er lovregulert i den andre EØS-staten, har søkeren rett til godkjenning til å utøve yrket som nevnt i § 6 til § 10 når vedkommende har utøvd yrket på heltid i minst to av de siste ti årene.»

Krav

«Utenlandske arbeidere skal ha tilsvarende faglige kvalifikasjoner som norskutdannede for å kunne arbeide som elektrofagarbeider. De som ikke tilfredsstiller kvalifikasjonene i FKE må avlegge fagprøve i Norge.»

Fra FKE til FEK

Etter ni års tautrekking er den nye forskriften for kvalifikasjon for elektrofag satt, EL & IT Forbundet mener de har fått til en god løsning.

Tekst Johnny Leo Johansen

Leder i utviklingsavdelingen i EL & IT Forbundet, Monica Derbakk sier til Nettverk at den nye forskriften ikke er hugget i stein. Nå går vi inn i en ny fase hvor informasjon om forskriften skal ut til medlemmene forteller hun videre. Og at det nå er viktig å få et aktivt eierskap til forskriften.

Kritiske Røster

Forbundsleder Hans O. Felix roser samarbeidet med den rød-grønne regjeringen og at det ikke hadde vært mulig uten den. Vidar Holm HMF gikk på talerstolen på landsstyre 20.juni og uttrykte at det er gjort et slett arbeidet, men fikk liten støtte på det som ble oppfattet som et mistillitsforslag. Han forteller at Terje Skog fra EL & IT distrikt Oslo og Akershus og hadde kritiske bemerkninger til den nye forskriften.

Det virker som om det har vært viktig å få forskriften på plass før det som ser ut for at å bli et borgerlig flertall ved stortingsvalget i høst, sier Vidar Holm. Felix har fokus på å vinne valget.

Ikke fornøyd med navnevalget

Fornøyd med forskriften, men ikke med navnet. I den nye forskriften har de to første bokstavene skiftet plass. Først og fremst har dette med regelverksutviklingen å gjøre. To forskrifter er slått sammen, registreringsforskriften som pålegger registrering hos DSB og forskrift for kvalifikasjoner for elektrofagfolk.

Ett av kravene til EL & IT Forbundet var at kvalifikasjonskrav måtte være med i navnet på den nye forskriften. Det har forbundet fått gjennomslag for, selv om navnevalget ifølge EL & IT ikke er helt optimalt står det å lese på nettverk sin nettside.

Fra FKE til FEK (forts.)

DSB godkjente utenlandske fagarbeidere

Rune Røsbekk i direktoratet for sikkerhet og brann (DSB) sier på telefon at de forholder seg hele tiden til gjeldende forskrifter for elektrofagarbeid for godkjenning til å jobbe som fagarbeider i Norge. Det er tilfeldig hvem som godkjenner søknadene og viser til at det er Ragnar Gregersen i EL & IT vi må forholde oss til ved spørsmål rundt godkjenningsene.

Vi kommer til å reise rundt og informere i forbindelse med den nye forskriften kan Røsbekk fortelle.

Forskriften tredde i kraft 1. Juli

Lovdata – Forskrift om elektroforetak og kvalifikasjonskrav for arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr

Info fra DSB

– Direktoratet for brann og sikkerhet.

Krav om ansettelse er videreført og samsvarer med tilsvarende krav gitt i arbeidsmiljøloven. Foretaket er ansvarlig for at den som har det faglige ansvaret, utøver arbeidet og er tilgjengelig innenfor foretakets normale arbeidstid. Den som har det faglige ansvaret kan ikke samtidig inneha en stilling med sammenfallende eller delvis sammenfallende arbeidstid i et annet foretak. Bestemmelsen om innleie eller midlertidig ansettelse gjelder ikke den som skal ha det faglige ansvaret. Denne skal være fast ansatt med arbeidstid innenfor foretakets normale arbeidstid (ordinær full stilling). Den som skal ha det faglige ansvaret kan ikke være faglig ansvarlig for mer enn én under-enhet/bedrift under foretaket.

Formelle krav om kvalifikasjoner er i hovedsak uendret. Tidligere krav om samtykke til å utføre visse typer arbeid er fjernet med unntak av reparasjon av elektromedisinsk utstyr klasse IIa, IIb og III. Installatørprøven vil bli erstattet av en ny felles prøve for alle som skal være faglig ansvarlig for arbeid knyttet til andres elektriske anlegg.

Det er tatt inn en ny bestemmelse som er ment å fange opp kommersiell kontrollvirksomhet av andres elektriske anlegg.

Det er ingen endringer i kravene knyttet til videreføring av et yrke i Norge på bakgrunn av utdanning og praksis fra en annen EØS-stat. Forskriften implementerer EØS-avtalen vedlegg VII nr. 1 (direktiv 2005/36/EF endret ved direktiv 2006/100/EF, forordning (EF) nr. 1430/2007, forordning (EF) nr. 755/2008 og forordning (EF) nr. 279/2009).

Forskriften gir for øvrig hjemmel til å slette et foretak fra El-virksomhetsregisteret når vilkårene for registrering ikke lenger er til stede eller ved grove eller gjentatte overtredelser av andre bestemmelser i forskriften. Forskriftens krav

omfatter for øvrig også foretak og personer som tilbyr å utføre arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr. Dette åpner for bruk av reaksjonsmidler overfor foretak og personer før de har utført et konkret arbeid.

Forskriften har ingen generell dispensasjonsbestemmelse. Dette er begrenset til «tap» av faglig ansvarlig hvor direktoratet kan gi dispensasjon fra kvalifikasjonskravene for en navngitt person ansatt i foretaket og hvor dispensasjonen vil ha en varighet på inntil 6 måneder.

For person som skal ha det faglige ansvaret for arbeid knyttet til elektriske anlegg anses kravet til praksis som oppfylt selv om praksisen ikke er opparbeidet etter endt utdanning, så lenge utdanningen fullføres senest 31. desember 2016.

Personer som ved forskriftens ikrafttredelse oppfyller kravene til utdanning etter «forskrift 14. desember 1993 nr. 1133 om kvalifikasjoner for elektrofagfolk», anses å oppfylle kravene til utdanning for samme type arbeid etter ny forskrift.

– Forskrift 19. juni 2013 nr. 739 om elektroforetak og kvalifikasjonskrav for arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr.

Kommentar til info fra DSB

DSB hevder at det ikke er endringer i kravene knyttet til videreføring av et yrke i Norge på bakgrunn av utdanning og praksis fra en annen EØS-stat. I den gamle forskriften var det ikke tilstrekkelig med to års praksis fra utlandet for å kunne arbeid selvstendig på ei i Norge. Da arbeidet med den nye forskriften pågikk, ble det gjort en hasteendring av den gamle forskriften i forbindelse med at Norge godkjente Tjenestedirektivet. Det er i denne midlertidige forskriften at svekkingen av kravene til utenlandske arbeidere første gang ble gjennomført.

Fagorganisert i euro-krisa

Av Halvor Fjermeros, journalist og forfatter

I vinter søkte jeg Norsk faglitterær forfatterforening (NFF) om et stipend for å skrive ei aktualitets- og debattbok med utgangspunkt i euro-krisa og kuttpolitikken vi støtt hører om i media. Jeg fikk straks positivt svar. I vår mottok jeg den hyggelige melding fra Heismontørenes fagforening om at også de ville støtte mitt prosjekt økonomisk. Jeg søker også andre fagforbund om et bidrag.

Det jeg er nysgjerrig på er vilkårene for motstand mot kisetiltakene i ei tid der fagbevegelsen rystes i sine grunnvoller i de tidligere store industrinasjonene. Til tross for en galopperende sosial krise der velferdsstaten rulles tilbake i land etter land, ser fagbevegelsen paradoksalt nok ut til å være ute av stand til å stå i mot presset for å kutte budsjetter og skjære i de offentlige utgifter. Mitt bokprosjekt går derfor ut på å undersøke vilkårene for å gjenreise en ny og mer effektiv motstand, både ved å se på hva som skjer innen de

ulike lands fagbevegelser, og i samspillet mellom den faglige og andre former for sosiale motstandsbevegelser.

For at dette skal kunne gjennomføres innen overskuelig tid har jeg valgt ut noen av mange mulige EU-land som jeg skal se nærmere på. Jeg ser for meg fire land for dette feltarbeidet: Tyskland, Spania, Storbritannia og Hellas. Disse landene har hver for seg hatt sterke faglige tradisjoner og har individuelle faglige utviklingshistorier – for ikke å si «avviklingshistorier» – gjennom de siste få tiår. I mai besøkte jeg Berlin i ei uke og fikk et spennende innblikk i «det krisefrie» Tyskland hvor det pågår hardere kamper enn på lenge om retten til kollektivavtaler, ikke minst i nye sektorer innen transport- og logistikkbransjen og handelsnæringa. I juni deltok jeg på den internasjonale faglige konferansen Alter Summit i Aten og opplevde gjennom ei uke å havne mitt i tumultene omkring nedlegging av de den statlige tv-stasjonen ERT. Dette har mobilisert breie faglige og folkelige krefter til fornyet motstand mot «Troikaen» (IMF, EU-kommisjonen og EUs sentralbank) og den påtvungne kutt- og privatiseringspolitikken som Hellas utsettes for «fra oven». Jeg skal videre i min europeiske reise på seinsommeren, til Spania og Storbritannia – i forvissning om at verken krisa eller motstanden mot den går inn i en permanent feriemodus.

Rødt og SV er alternativene til venstre i politikken. Foto ved SV og ved Brage Aronsen

Hissöverenskommelsen, europakrisen och det norska stortingsvalet

Bengt-Olof Andersson

Hissöverenskommelsen och den allmänna samhällsutvecklingen

Det blir allt tydligare att kampen för en seriös hissbransch i Norge går hand i hand med kampen mot de nyliberala EU-direktiven och den moderna kapitalism som hotar alla de sociala framsteg som arbetarrörelsen i tidigare skede kunnat tillkämpa sig. Det mest allvarliga nuförtiden är den politisering av norsk hissbransch som växt ur stortingsmajoritetens införande av EU:s Tjänste- och Vikarbyrådirektiv och de norska myndigheternas motsvarande överstyrning av hissbranschens avtal genom den statliga beredskap och säkerhetsmyndigheten, DSB.

Uppenbart är att HLF har förhoppningar om att med stöd av EU vinna fram i Arbetsretten med ett förbud att använda hissöverenskommelsen för att stoppa tvivelaktigt godkända DSB-montörer i att utföra självständigt hissarbete. De koncernföretag, Otis och Thyssen, som i förtid valt att utmana den gällande överenskommelsen bekräftar det vi

länge fruktat skulle bli följden av Arbeiderpartiets svekfulla införande av Bryssels avregleringar: uppmuntran till de stora hisskoncernerna att ta kamp mot våra kompetensfackliga framsteg och den tidigare huvudsakligen progressiva satsningen på fackutbildning i offentlig regi. De åtgärdspolitiska tilltagen mot social dumping som regeringen Stoltenberg infört, som en slags motvikt till sin egen EU-politik, förbleknar snabbt i jämförelse med den draghjälpsamma regering gett koncernerna att slå mot gällande avtal. Detta kan som yttersta konsekvens komma att beröra den nuvarande offentliga läroplanen för det norska hissacket och därmed i förlängningen hissmontörernas yrkestatus.

Alldeles oavsett var den har sitt ursprung – i dress eller blåkläder – varför handlar stortingsmajoriteten som den gör och vart leder denna utveckling? Det är viktiga frågor inför kommande stortingsval. Genom att se attackerna mot vår hissöverenskommelse som en del i det allmänna mönstret av attacker mot allt det arbetarrörelsen vunnit i tidigare skede i hela Europa, kan

alternativen i hösten norska stortingsval förhoppningsvis framstå tydligare.

Kapitalismens kris förvärras av nyliberal politik

Ekonomisk och social kris har under en längre tid utvecklats i Europa – inte som någon olyckshändelse, utan med EU-systemets tillskyndan och goda minne. Dess grundläggande orsak är den växande oförmågan hos den moderna kapitalismen att driva produktionen framåt, som uppvisats i Japan, Europa och Nordamerika under särskilt de senaste 20 åren.

Så länge kapitalismens kärnområde för utvinnande av växande mervärde växte och arbetsproduktiviteten där nådde nya dittills okända höjder, kunde varje återkommande ekonomisk kris bilda underlag för nya produktiva investeringar, nya arbetsplatser och nytt samhällsekonomiskt och socialt uppsving. Men när för cirka fyrtio år sedan sysselsättning och produktivitetstillväxt inom den direkta varuproduktionen föll, de produktiva investeringarna minskade, improduktiv spekulation och flytt till nya så kallade tillväxtregioner tog över,

var det bara den offentliga sektorns tillväxt som skapade de nya jobb som höll massarbetslösheten borta. Det var en utveckling de stora internationellt verkssamma bolagen inte alls önskade sig, men var bra för samhällsutvecklingen därför att det motsvarade den historiskt och faktiskt uppnådda teknologiska nivån, vilken alltså utbyggnaden av den offentliga sektorn säkerställde. Det dubbla trycket på profiterna – från den höga offentliga sysselsättningsnivån och den historiskt höga lönenivån – måste avlägsnas, det var det tydliga politiska budskapet från borgerligheten. Dessa nya, nyliberala tongångar som de borgerliga partierna framförde från slutet av 1970-talet var ett eko från de mäktiga storföretagen. De sistnämnda drev på i stora påkostade mediakampanjer om privatiseringar, snabb avveckling av nationella regleringar och nedskärningar i den offentliga, generella välfärden.

Nyliberal flexibilitet genom lönedumpande fri flyt av okvalificerad arbetskraft och sveket mot ungdomen

Det är det politiska svaret på kapitalismens nya betingelser – ständigt på nytt triggat av Bryssels direktiv – som snabbt förvärrat och fortsätter att dramatiskt förvärra den ekonomiska och sociala situationen i Europa. Värst är det idag för de länder och folk som hade ett underordnat näringsliv och stort beroende av avsättningsmarknaderna i Europas industriella kärnländer. När lönesänkningar och växande arbetslöshet över hela Europa, inte som tidigare under kapitalismens historia, leder till uppdämda behov av nya produktiva investeringar, nya arbetsplatser, och ett nytt socialt uppsving, utan bara till fortsatta neddragningar inom offentlig sektor, blir arbetslösheten en kronisk samhällssjukdom. Detta sker samtidigt som den offentliga sektorns viktiga ekonomiska och sociala funktioner, för första gången under den moderna kapitalismens 200-åriga historia, utarmas på ett strukturellt sätt genom de stora utförsäljningarna till privata intressenter (i motsättning till tidigare epokers återkommande konjunkturella eller tillfälliga utarmning, som därefter följdes av förnyade offentliga välfärdssatsningar när

de produktiva investeringarna åter sköt fart).

Det är i sammanhang med den långsiktiga eller strukturella utarmningen av den offentliga sektorn, som attackerna mot gällande kompetensnivå för självständigt arbete på hiss skall ses. När profitutveckling och produktivitet utveckling i den moderna produktionen inte längre löper samman och den kapitalistiska marknadslogiken härigenom inte leder till nya uppsving, uppstår i bransch efter bransch det kapitalistiska behovet av att dequalificera också det arbete, som för sin effektivitet och kvalitet kräver mer av både teoretiska och praktiska kunskaper. Den uppdelning eller fragmentisering av arbetet som särskilt storföretagen söker möta den försämrade utbildningen med, är sågs det ett sätt att öka flexibiliteten. Men det är en nyliberal flexibilitet för ökade profiler, som inte har det minsta att göra med den verkliga flexibilitet för högsta möjliga produktivitet utveckling, som, om politiken vore annorlunda, skulle kunna motsvara det moderna industri- och tjänstearbetets teknologiska krav. Fragmentiseringen av arbetet, istället för progressiva satsningar på utbildning av generalister, minskar redan på kort sikt arbetskraftens uthållbarhet och leder snabbt fram till en storskalig kunskapsutarmning.

Denna utveckling har varit tydlig i Sverige under de senaste 20 åren och är en viktig förklaring till den mycket höga ungdomsarbetslösheten där. I tidigare skede kunde ungdomen kompensera sina mindre erfarenheter med en generös tilltagen utbildning, som motsvarade framstegen vid den teknologiska fronten på alla tänkbara kunskapsnivåer, och därigenom bli naturligt attraktiva på arbetsmarknaden. Så är det inte längre! Under lång tid har ett gigantiskt och i hög grad icke-debatterat utbildningssvek, som i första hand drabbat ungdomen, blivit följden av den nyliberala politiken.

Regeringsalternativen i det norska stortingsvalet

Den mest uppenbara orsaken till att debatten uteblivit är den specifika socialdemokratiska anpassningen till ka-

pitalismens kris och den nyliberalt borgerliga politiken. Att de socialdemokratiska partierna över i stort sett hela Europa bytt fot när de gäller de generella välfärdsreformer de själva en gång tillsammans med den politiska vänstern initierade, är självfallet avgörande för varför missförhållandena ännu inte har belysts till sin verkliga omfattning och allvarliga konsekvens.

Betyder detta faktum att det inte är någon skillnad på det öppet och entusiastiskt nyliberala, borgerliga alternativet och de röd/gröna i årets stortingsval? Nej absolut inte! Redan av det skälet att såväl Senterpartiet som Socialistisk Venstreparti rest invändningar mot stortingsmajoritetens EU-politik gör skillnad. Men fakta kvarstår! Båda regeringsalternativen såsom de når fram genom Arbeiderpartiets anpassningspolitik öppnar upp för storföretagens kamplust. Inte minst som sagt inför möjligheten att kunna få stor användning av såväl EÖS-domstolen som det statliga norska domstolväsendet framöver. I så måtto kan de uttalat nyliberala borgerliga partiernas och Arbeiderpartiets regeringsalternativ, som garant för EU-systemets politik, hellre ses som komplement till varandra. Det hade varit svårt för de förstnämnda partierna att lotsa igenom Tjänste- och Vikarbyrådirektiven på det relativt smidiga sätt som Arbeiderpartiet gjort – till nackdel för allt det arbetarrörelsen tidigare uppnått av sociala framsteg.

Så stora är förändringarna på arbetsmarknaden, vilka nu bekräftas av den nya FKE:n (vilken behandlas på annan plats i Heismontören), att den medvetne fackföreningsmedlemmen, måste ställa krav på en politik som inte fortsätter att i bolagsprofiten intresse föröda allt det arbetarrörelsen vunnit fram med i tidigare skeden. Min uppmaning är, ställ de viktiga frågorna om vart kapitalismen är på väg med ekonomi och social utveckling, och orientera dig mot och välj den politik som gör mest för att utmana den nyliberala krispolitiken. Det är så vi hissmontörer bäst kan försvara de goda och samhällsnyttiga avtal Heismontörens Fagforening kunnat tillkämpa sig och norsk arbetarrörelse alltsedan starten 1930.

Arbeiderpartiets stortingsrepresentant

Anette Trettebergstuen svarer på spørsmål om arbeidspolitikken

1. Jan-Erik Støstad har uttalt: «Sosial dumping sprer seg til stadig nye bransjer. Det begynte i bygg, restaurant og renhold og så har det utviklet seg til offentlig sektor, fiskeri, transport og pelsdyrnæringa. Her kreves det fortløpende oppfølging for å demme opp.» Er du enig i denne beskrivelsen? Ja. Den rød-grønne regjeringen følger opp med nye tiltak fortløpende, både generelle og bransjesevise.

2. For oss ser det ut til at Regjeringen ikke har oppnådd mer enn å bremse utbredelsen av sosial dumping (gjennom handlingsplanene). Er den største utfordringen at det er hull i regelverket, eller er det kontrollen som er for dårlig? De, som tjener på sosial dumping, finner nye veier og derfor må regelverk stadig bedres. Kontrollen er bedret både ved at regionale verneombud avdekker mer og ved styrking av arbeidstilsynet. Styrkingen fortsetter.

3. Hvilke tiltak vil Arbeiderpartiet iverksette som kan få bukt med sosial dumping? Her svarer Trettebergstuen med regjeringens handlingsplan 3 mot sosial dumping i sin helhet, noe som blir for langt i denne sammenhengen. Blant tiltakene er:

A. En mer velfungerende allmenngjøringsordning

I og med at sosial dumping kan se ut til å ha blitt en mer permanent utfordring enn tidligere antatt, er det mer påkrevd at regelverket legger godt til rette for å ta i bruk allmenngjøring der det er behov for det.

B. Nytt bransjeprogram for uteliv

Deler av utelivsbransjen er utsatt for useriøsitet og sosial dumping. Regjeringen vil sammen med partene i arbeidslivet kartlegge arbeidsforholdene

Anette Trettebergstuen. Foto: Arbeiderpartiet

innen uteliv/servering. Målet er å samarbeide om et nytt bransjeprogram for å bidra til mer seriøsitet i bransjen.

C. Nytt bransjeprogram for vegtransport

Det er påvist at det i deler av vegsektoren er et betydelig omfang av useriøsitet og ulovligheter, samtidig som innslaget av utenlandske aktører i deler av sektoren har økt. Regjeringen vil sammen med partene i arbeidslivet kartlegge arbeidsforholdene innen vegsektoren. Målet er å samarbeide om et

bransjeprogram for de deler av vegsektoren/transportnæringen hvor det kan være behov for tiltak for å fremme seriøsitet og gode arbeidsforhold.

D. Etterlevelse av tiltak mot ulovlig innleie og utleie av arbeidskraft

Regelverket om innleie og utleie av arbeidskraft må etterleves. Regjeringen har derfor fremmet forslag om at fagforeninger som har medlemmer i en virksomhet som har leid inn arbeidstaker fra bemanningsforetak, kan reise søksmål i eget navn om lovligheten av

slik innleie. Samtidig har Regjeringen fremmet forslag om at Arbeidstilsynet kan be om dokumentasjon på at avtale med tillitsvalgte er inngått der det er påkrevd. Regjeringen vil følge nøye med på om bemanningsforetaksregistrert fungerer etter hensikten.

4. Hvilken betydning kan det ha for kampen mot sosial dumping at flere bedrifter får tariffavtale?

Det har stor betydning. Derfor vil Arbeiderpartiet stimulere til at flere organiserer seg gjennom heving av fagforeningsfradraget og videreutvikle trepartssamarbeidet mellom myndighetene, Arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner.

5. AML har bestemmelse i dag om faste ansettelser, og strenge regler for innleie og midlertidige ansettelser. Vil Arbeiderpartiet innføre lønnsplikt mellom oppdragene for ansatte i bemanningselskaper?

Nei. Arbeiderpartiet ønsker å arbeide for at flere ansatte i bemanningsbyråene får fast ansettelse. Utleide arbeidstakere har i stor grad midlertidig ansettelse i vikarbyrået. Dersom arbeidstaker mener seg ulovlig midlertidig ansatt, kan vedkommende prøve saken ved domstolene, evt. med støtte av sin fagforening. Arbeiderpartiet har derfor lovfestet kollektiv søksmålsrett for tillitsvalgte for ev. ytterligere å styrke håndhevingen av reglene på dette feltet.

6. Vil du støtte en endring i Arbeidstvistloven som vil tillate kampformer som boikott og blokade mot sosial dumping?

Arbeiderpartiet har ikke startet noe arbeid med gjennomgang av Arbeidstvistloven nå.

7. Vil regjeringen (dersom dere blir gjenvalgt) gjennomføre forhandlinger med EU som oppfølging av LO-kongressens vedtak: «EØS-avtalen

påvirker norsk arbeidsliv og samfunn gjennom beslutninger fattet i EU. LO krever at norske myndigheter går imot begrensninger i retten til kollektive kampmidler, det kollektive forhandlingssystemet og retten til nasjonal lønnsdannelse. ILO-konvensjoner, norske tariffavtaler og norsk arbeidslivslovgivning må gis forrang foran EU regler.»

Arbeiderpartiet samarbeider godt med LO om videreutvikling av arbeidslivspolitikken. Vi har lagt til grunn og fulgt opp i vår dialog med inn mot EU at vi kan fortsette vårt arbeid for et anstendig arbeidsliv, beholde arbeidsmiljølovens regler, våre tradisjonelle kampmidler i arbeidslivet og vårt gode trepartssamarbeid.

Redaksjonen kommenterer Arbeiderpartiets svar

I Bengt-Olof Anderssons artikkel viser han hvordan EØS-avtalen fører til forverring for fagbevegelsen og hver enkelt arbeider. Et godt eksempel på dette er Dagbladets oppslag i sommer om Oslos siste norske murer, en murer som daglig blir kontakta av utenlandske arbeidere som sier seg villig til å jobbe for under 50 kroner i timen. Dette er virkeligheten. AP holder fast på at EØS-avtalen er bra, og mener at (EØS-avtale + norske tiltak mot sosial dumping) = et godt arbeidsliv. Tiltakene er sånt sett et forsøk på å demme opp mot konsekvensene av APs egen politikk.

Høyre, Venstre og Frp er som kjent også EØS-tilhengere, og legger også fri flyt til grunn for arbeidspolitikken. Med færre mottiltak enn sittende regjering.

Tiltak er bedre enn ingen tiltak, så la oss se konkret på hva Trettebergstuen svarer.

Innledningsvis sier hun at sosial dumping er et stort problem, som sprer seg til nye bransjer. Dermed er vi enig om virkeligheten. Så sier hun at Arbeidstilsynet blir styrka. Dette er bra, men utilstrekkelig. EØS-avtalen gir så mange åpninger for useriøse, at Arbeidstilsynet alltid vil ligge på etter-skudd med kontrollen.

Så kommer vi til regjeringens handlingsplan 3. Den er først og fremst full av uforpliktende prat: «Regjeringen vil følge utviklingen nøye....», regjeringen vil sette i gang et arbeid... , regjeringen vil vurdere endringer.....». Men det er også noen konkrete ting. Fagforeninger får nå rett til å gå til søksmål mot ulovlig innleie. Før var det den som var ulovlig innleid som måtte gå til sak for å få innleie omgjort til fast ansettelse,

og det var det jo ingen som hadde ressurser til å gjøre. AP holder også fast på at det fortsatt skal være anledning til allmenngjøring av tariffavtaler.

Til slutt kommer tre nei på våre spørsmål. Viktigst er at AP ikke vil gjennomføre forhandlinger med EU ut fra LO-kongressens vedtak om at norske tariffavtaler mv skal ha forrang foran EØS-avtalen. AP er fornøyd med å ha en dialog inn mot EU. Helt til slutt et hjertesukk. Politikere har et rart språk. Når vi spør om de vil tillate boikott og blokade, klarer de ikke å svare ja eller nei. Svaret er at «AP har ikke startet gjennomgang av loven», noe som må bety nei.

Honnør til Anette Trettebergstuen som steppa inn og svarte på spørsmålene for AP på veldig kort varsel. Vi sendte egentlig spørsmålene til arbeidsministeren, men hun ga aldri lyd fra seg.

Risikovurdering av mekaniske vibrasjoner

Arbeidstilsynet har i det siste hatt fokus på skader som kan oppstå ved arbeid med vibrerende verktøy. I følge statistisk sentralbyrås levekårsundersøkelse om arbeidsmiljø påvirkes nærmere 200 000 arbeidstakere i Norge av arbeid med vibrerende håndholdte maskiner eller helkroppsvibrasjoner. Vibrasjoner i arbeidsmiljøet er et felt hvor det til nå er gjort lite arbeid i Norge. Antall meldte vibrasjonsskader har her til lands det siste 10 år ligget på ca 20–30 skader hvert år, mens det i Sverige er innrapportert 600–1 100 vibrasjonsskader.

Tor-Erik Lundberg

I heisbransjen er vi ofte utsatt for mekaniske vibrasjoner fra håndverktøy. Selv om vibrasjonsnivåene på de fleste typer verktøy og maskiner nå jevnt over er lavere enn tidligere, er det fremdeles mange som utsettes for så høye vibrasjonsnivåer at det kan føre til skader på blodkar, nerver, skjelett, ledd og muskler.

Noen typer vibrerende verktøy som benyttes i heisfaget er slagdrill, meisel, vinkelsliper, muttertrekker og stikksag.

Tiltak og grenseverdier

Det er viktig at bedriften velger verktøy som har et lavt vibrasjonsnivå når nytt verktøy kjøpes inn. Dette krever deltagelse fra verneombudet.

Produsenten av verktøyet plikter å oppgi vibrasjonsnivået, men det kan allikevel være nødvendig å benytte seg av en yrkeshygieniker for å foreta målinger. Ut fra disse opplysningene er det nødvendig å kartlegge hvor lenge det vibrerende arbeidsutstyret benyttes for at ikke lovens grense på tiltaksverdi på 2,5 s/m² overstiges.

Dersom grensen for tiltaksverdi fortsatt overstiges må andre tiltak iverksettes. Tiltak kan f.eks. være å redusere brukstiden, godt vedlikehold av utstyret, skifte ut gamle og slitte bor. Der det er mulig benyttes innstøpte ankerskinner for å redusere bruken av slagdrill. Bruk av vibrasjonsdempende hansker har noe effekt, men kun ved vibrasjoner med høy frekvens. De vil derfor kun dempe „snerten“ i slaget fra f.eks. en meiselhammer. Det er også nødvendig at det gis opplæring om helserisiko, faresignaler og arbeidsmetoder. Utsatte arbeidstakere må gis tilbud om helsekontroll.

Lover og forskrifter

I følge Arbeidsmiljøvernloven skal det ved planlegging og utforming av arbeidet legges vekt på å forebygge skader og sykdommer, slik at arbeidstakerne ikke utsettes for uheldige fysiske eller psykiske belastninger og at sikkerhetshensyn ivaretas. Det må foretas en risikovurdering for å kartlegge hvilke farer og problemer som kan oppstå. (SJA)

I forskrift om organisering, ledelse og medvirkning står det at det skal iverksettes tiltak for å fjerne eller motvirke risikofaktorer. Tiltak for å redusere eksponering for risikofaktorer skal gjøres ved kilden så langt det er mulig. Arbeids-giver plikter å gjennomføre nødvendig tiltak for å fjerne eller redusere forekomsten av belastende og helseskadelig manuelt arbeid.

Forskrift om tiltaks- og grenseverdier setter øvre grense for tiltak på 2,5 m/s² for hånd- og armvibrasjoner. Grenseverdien for den daglige eksponeringen er 5,0 m/s².

Vibrasjonskalkulator

Vibrasjonskalkulator kan være et hjelpemiddel når man skal kartlegge vibrasjons eksponering. Denne finner du på www.ergonomiportalen.no eller på www.vibration.db

Skader ved hånd og armvibrasjoner

Hånd- og armvibrasjoner er mekaniske vibrasjoner som overføres fra arbeidsutstyr til hånd og/eller arm og medfører risiko for skade på blodkar, skjelett, ledd, nerver eller muskler. Man utsettes for hånd- og armvibrasjoner ved arbeid med vibrerende maskiner som holdes i hendene f.eks. slipemaskiner, motorsager, muttertrekker, meiselmaskiner, gressklippere etc.

Helkroppsvibrasjoner er mekaniske vibrasjoner som overføres til hele kroppen og medfører risiko for helseskade, særlig i ryggraden. Man utsettes for helkroppsvibrasjoner f.eks. i skogsmaskiner, gravemaskiner, trucker, tog, busser etc.

Akutte skader

Akutte effekter av vibrasjon kan være nedsatt blodgjennomstrømning, nedsatt følelse med evt. dårligere finmotorikk og økt muskelaktivering. De ovennevnte akutte effekter kan føre til problemer med å utføre presisjonsoppgaver, problemer med å håndtere maskiner og dermed økt risiko for ulykker. Tiden det tar før normal følelse gjenoprettes varierer med eksponeringstiden og vibrasjonsnivået, men 10–30 minutter er vanlig.

KRONISKE SKADER

Hvite fingre / Raynaud`s fenomen

Hvite fingre / Raynaud`s fenomen kjennetegnes av anfallsvise, blodfattige og følelseløse fingre. Når blodet kommer tilbake i fingrene, og de hvite fingrene blir røde, oppleves dette som smertefullt. Fortsetter vibrasjonseksponeringen vil de hvite områdene bli større, og flere fingre påvirkes. Tommelen påvirkes sjelden. Personer med hvite fingre får problemer med å arbeide i kulde. Foruten vibrasjon og kulde kan faktorer som fuktighet, stress, nikotin og enkelte medisiner (f.eks. mot høyt blodtrykk), påvirke blodsirkulasjon. Epidemiologiske og kliniske studier viser at det som regel kan forventes en viss reversibilitet av hvite fingre dersom vibrasjonseksponeringen opphører.

Nerveskader

Symptomene er lammelser i fingre/hånd og evt. underarm, nedsatt følsomhet for vibrasjon, berøring, temperatur og smerte, og dårligere finmotorikk og nedsatt kraft.

Karpaltunnelsyndrom

Skyldes trykk på nervus medianus i håndleddet. Symptomene er som ved diffus skade, men spesielt i pekefinger og langfinger. Det er vanlig med nattlige smerter i håndleddet, med utstråling til hånd og underarm. En av faktorene som kan bidra til utvikling av Karpaltunnelsyndrom er vibrasjon, men andre faktorer har også betydning.

Skader på muskel-/skjelettsystemet

Sammenhengen mellom skader på muskel-/skjelettsystemet og vibrasjonseksponering er usikker. Det er en viss overhyppighet av slitasjegikt i håndledd og albue hos vibrasjonseksponerte. Muskelsmerter og redusert muskelstyrke i underarmene ses ofte, men det er usikkert om dette kan relateres til vibrasjonseksponeringen alene.

Kilde: Håndbok for risikovurdering av mekaniske vibrasjoner.

Klare for innsats Fv Richard Andre Berntsen, Agne Berg, Magnus Møller, Nicklas Olsen Briem og Michael Olsen Briem.

Store maskiner i toppen av sjakta triplex gruppa. Michael Olsen Briem

4,2 tonn monteres. Fv Magnus Møller og Michael Olsen Briem

GODT IGANG på Kalnes

Det nye sykehuset i Østfold vokser frem mellom trærne på Kalnes tomten, Thyssen er igang med montasje av heisene.

Tekst og Foto Johnny Leo Johansen

Ikledd gule vester og påbudt verneutstyr vandrer Thyssen montørene den forsåvidt lange veien fra brakkebygda over merket gangfelt mot sykehusomtten. Bygget som er det største byggeprosjektet i Østfold nå, ble ikledd deler av fasade denne sommeren. Gutta er godt igang med montasje av heiser. Seks heiser er nesten helt klare for å testes på normalkjøring.

David Pftzner som bor i Fredrikstad fungerer som bas og har vært dyktig og tidlig ute i vinter med planlegging og fått mest mulig av heismateriale på plass.

Flytta til Sarpsborg

Richard Andre Berntsen som kommer fra firma Gunnar Myhre er flyttet til Sarpsborg og klar for å jobbe ved Thyssens planlagte avdeling i Østfold. – Materielle Thyssen bruker fra Tyskland er veldig bra forteller han, det franske Thyssen materialet er ikke like

populært blant montørene, men det benyttes ikke her. Richard er på prøvetid ansatt som hjelper med elektrobakgrunn og med kontrakt om å ta fagbrev i løpet av tre år.

Det kan virke som om ikke alt er helt avklart i forhold til opprettelse av en Thyssen avdeling i Østfold. Daglig leder for Thyssen i Oslo Jan-Petter Riis forteller at det er bestemt å etablere en Thyssen Østfoldavdeling i tilknytning til sykehuset, men at det er litt for tidlig å si noe om hvor mange som kommer til å jobbe her. – Det er fortsatt litt i planleggingsfasen, forteller han.

Starta opp i Mai

Heismontør Michael Olsen Briem har arbeidet her siden mai og har fått med seg sin yngre bror Nicklas Olsen Briem på laget som lærling, han begynte i august. I tillegg er det de to erfarne montørene Magnus Møller og Agne Berg som jobber som hjelpere og som opprinnelig kommer som heismontører fra Sverige. De bor i campingvogn like

i nærheten av byggeplassen. Normalt vil det være seks arbeidere som jobber på prosjektet Thyssen Østfoldsykehuset på Kalnes.

– Det er en veldig ryddig byggeplass, forteller Michael. Man må søke om å få ta inn biler og ut passeringer blir grundig sjekket. – Hvert firma må sørge for sitt og man må bestille kran i god tid. Det er 1 time HMS kurs for alle som skal jobbe her og streng kontroll.

– Manitou operatørene, er veldig hyggelige og de kan vi bare rope på for å få de til å transportere med truckkjøretøyene sine

Kantina er veldig bra og det er variert og god mat. Brakkene har god standard, og det er mange arbeidere som bor her, ingen fra Thyssen bor på brakke.

Det har vært mange portugisere her og jobbet på byggeplassen, men det virker som om det er blitt færre portugisere etterhvert. En formann kan fortelle at det har vært dyktige fagfolk.

Det er blitt avslørt noe uryddige lønnsforhold blant underleverandør som AF gruppen benyttet seg av.

«Er tatt godt imot

Nicklas forteller at han ble tatt veldig godt imot. Han har vært utplassert i heisfirma og vet at han går til et yrke som det tar tid å lære seg. Richard legger til at det er viktig med forståelse for hvordan ting henger sammen for å kunne lære faget fullt ut.

Tungt materiell skrues sammen og David instruerer Nicklas for sammenstilling av den store motvektsramma til en av de 4,2 tonns sengeheisene. Festejern i sjakten boltes med 16 mm, i toppen står den kraftige maskinen, og man kan se 8 wirer som fordeles på to skiver på motvekten som går derfra opp på hver sin side i toppen hvor det der fordeles 4 wirer i to oppheng.

Det monteres totalt 21 heiser. Single 630 og 900 kg's heiser, duplex med 4,2tonns heiser og 4 triplex grupper med 2,5 tonnere.

Evolution Blue

Det er lagt opp til miljøvennlige strøm-besparende utgaver med styringer som er basert på tidligere utgave i ny versjon.

Lærling Nicklas Olsen Briem er igang med å montere sammen motvektsramma 4,2 tonns heis.

Vegar trives også godt i kartleserstolen, RallySørlandet2013 (foto Johnny Leo Johansen)

I god fart over kulen (foto privat)

Rally Vegar er med på notene

Når ikke heismontør Jan Vegar Johansen skruer heis, skruer han ofte bil og kjører rally.

Av Johnny Leo Johansen

Den bil-entusiastiske heismontøren bruker mye av tiden han ikke skruer på heis, på å skru rallybil. Rallykjøring handler nesten like mye om å skru. Mye tid går med til å reparere, utvikle og finjustere rallybilen for maksimale egenskaper slik at det skal gå

fort på smale grusveier hvor trær og brutale fjellvegger ligger tett på løypa.

At man havner på utsiden av veien er en del av det å drive med rally. Heldigvis er sjåføren og kartleseren godt sikret med firepunkts belte, stålbur, kjoredress og hjelm.

Rally Sørlandet

Rally Sørlandet er en stor begivenhet i en rallykjørers liv og Jan Vegar har vært med flere ganger. Nå bygger han ny bil men den er ikke klar, så i år deltar han som kartleser for den talentfulle rallykjøreren Karin Elise Fossen. Som kartleser forteller Jan Vegard sjåføren en kode som blir kalt noter. Dette forteller sjåføren hele tiden hva som kommer av svinger og terreng.

Hvor krapp svingen er gir viktig info om hastigheten som kan holdes uten at man forsvinner ut av veien. Karin som er sjåfør på bilen jobber som biloppretter og kommer fra en familie av bilopprettere. Vegard

er kartleser for Karin på en Renault Clio. Gode bremses, rett plassering i veien og gi gass på de rette steder er viktig for at det skal gå fort.

«Ambisjonene er å kjempe for å vinne.

Vegar begynte med rally romjula 2009. Satt på og leste kart i en eldre gruppe A Subaru Impreza i 2010 sesongen. Kjøpte en egen bil høsten 2010 for så å kjøre første løp i Sigdal januar 2011, et debutant løp. Første løpet han kjørte i vanlig konkurranse, var rally Finnskog i 2011. Det endte med at han ble jeg nummer 2 i klassen. De to neste løpene endte med avkjøringer fra de med gode plasseringer. Så var han kartleser i et løp på sensommeren i 2011, som endte med blant annet kragebeinsbrudd.

Åtte uker senere var det rally Hedmark i hjemme-traktene. Jan Vegar stilte til start og lå på en andre plass etter ca. 40 minutters kjøring, ca 3 sekunder etter leder, røk bakakselen.

2012 startet bedre med 1.plass i klassen på rally Elverum. Brøt på rally Hadeland av teknisk årsak. Vant klassen på rally sørland. Kjørte første asfalt løp, vestfold sprinten og ble nr 3 i klassen.

Rally Hedmark ble det brutt løp 400 meter fra mål. Startet bygging av ny bil høsten 2012, en Volvo 940. 2013 sesongen har det blitt kartlesing igjen i en Subaru Impreza gruppe N. Han leide den bilen til de 2 første løpene i bakkeløp NM.

Videre planer er å leie den bilen til de 2 siste løpene i NM i bakkeløp. Den nybyggede volvoen skal etter planen brukes fra 2014. – Ambisjonen er å kunne kjempe om og vinne Volvo original cupen.

Liker å skru rulletrapper

Jan Vegar er en av de heismontørene som liker godt å jobbe med rulletrapper og grov mekanikk. Han gikk den tradisjonelle veien Grunnkurs elektro, Vk1 automasjon, vk1 elektro og så jobb. Han begynte som lærling i elevatør i august 2007. Overgang til schindler i august 2010 for avdelingen i indre østland på Gjøvik. Fagbrev tok han i 2010. Fremtidsplanene er å fortsette i Schindler og han kan fortelle at han trives veldig godt i faget.

Mye skruing må til for at alt skal holdet i et rallyløp. (foto Johnny Leo Johansen)

Heismontørstreiken i Thunder Bay, Canada

TA TRAPPENE

I mai skrev CBC News på sine hjemmesider at 1 400 heis- og rulletrappmontører i Thunder Bay, Canada, hadde gått ut i streik etter at forhandlingene om en ny kollektivavtale brøt sammen.

Graham Renner, tillitsvalgt for fagforeningen «IUEC Local 102» sa til CBC News at avtalen de hadde med «National Elevator and Escalator Association» gikk ut i mai. Da de ble tilbudt et «take it or leave it» tilbud som de ikke kunne akseptere var streik ikke til å unngå. Han håpet at forhandlingene snart skulle gjenopptas men han oppfordret folk til å ta trappene en stund.

Streiken over

Ny tariffavtale ble underskrevet 28.juni. Vi har ikke fått tak i noen oppsummering av streiken fra IEUC.

Fagforeningen organiserer montører fra ThyssenKrupp, Otis, Schindler og Kone. De har hjemmeside <http://www.iuec50.org/>

(Kilde CBC News)

Ryan Wilson om HEISBRANSJEN i Canada

Ryan Wilson er leder i Canadas forening for heisbransjen (Heisbransjens Landsforening i Canada) og Senior VP i Thyssenkrupp Elevator Canada. Han er intervjuet i mainummeret av ElevatorWorld, og har noen synspunkter som er interessante i forhold til pågående diskusjoner mellom HMF og HLF.

EW (intervjueren): Hva er den største utfordringen i bransjen etter din mening, og hvordan arbeider du for å løse denne utfordringen?

R. Wilson: Vi venter en sterk vekst i det kanadiske markedet, så planlegging og rekruttering for å møte veksten er det jeg legger mest vekt på. Jeg legger vekt på kontinuerlige samtaler med våre egne ansatte om situasjonen, for de er våre beste rekrutteringsambasadorer. I tillegg jobber jeg opp mot bransjen og tekniske høyskoler.

EW: Hva synes du er mest givende i jobben din?

R. Wilson: Jeg har størst glede av å sette sammen et lag som kan oppnå store resultater i det unike og sammensatte heismarkedet i Canada.

EW: Hvilket råd vil du gi til dem som vurderer en jobb i heisbransjen?

R. Wilson: Det er viktig å satse på læring for å utvikle egen kunnskap og egne ferdigheter. De som ble ansatt i den sterke vekstperioden (Baby Boomers) nærmer seg pensjonsalderen.

Det kommer til å bli en massiv mangel på kunnskap. Derfor må de som omfavner og forelsker seg i heisbransjen være veldig fokusert på å skaffe seg mye kunnskap. Hvis du ønsker å oppnå store ting skal du vite at det vil være mangel på kvalifiserte folk til alle de spennende jobbene vi skal ansette i. Den som er villig til å ofre andre interesser og satse på jobben kan vente seg en bra belønning. Det er det ingen tvil om.

EW: Hva vil framtida by på for bransjen og for din bedrift?

R. Wilson: Canadas økonomi har ikke blitt like hardt rammet som USA, men vi begynner å merke virkningene av innstramningene. Vi kan møte et ustabilt marked i 2014 og 2015. Jeg regner med at dette blir et kortvarig problem. Styrken i kanadisk økonomiske system vil føre til et fortsatt høyt nivå på investeringer.

EW: Hva er ditt råd for hvordan bransjen skal overleve i perioden med svake konjunkturer?

R. Wilson: Mange bedrifter snudde seg kjapt forrige gang det var dårlige tider. Noen gjennom å tilby priser som ikke dekket kostnadene, i håp om å forsvare markedsandelene sine. Samtidig var de veldig raske til å spa alle de overtallige ut av bedriften. Mange store talenter og folk med verdifulle erfaringer gikk tapt. Oppskriften for å oppnå suksess i heisbransjen er enkel: Hvis du beholder, lærer opp, og støtter de beste folka, så vil du vinne. Byggevirksomheten vil alltid komme og gå, men heisbransjens skjønnhet er at deler av heismarkedet ikke er avhengig av økonomiske konjunkturer. Det er ingen grunn til panikk i dårlige tider. De bedriftene som jobber med et langsiktig perspektiv vil oppnå vedvarende suksess og høye markedsandeler.

EW: Hvis du kunne endre en ting i bransjen: Hva ville det være?

R. Wilson: Jeg ønsker meg utvida teknisk utdanning for heismontørene, og tilgang til mer kunnskapsrike dyktige selgere.

(kilde: ElevatorWorld may 2013.
Oversatt av Bjørn Tore Egeberg)

Problemer med OVEROPPHETING i hydraulikkheiser, og hvordan de kan løses

Av William Shrum

Heismontører møter ofte overopphetingsproblematikk når de jobber med hydraulikkheiser. Nøkkelen til å lykkes med sånne jobber er å gå til rota av problemet, og ikke stoppe ved de første symptomene. Fordelen med å jobbe på denne måten er at du slipper å få beskjed om å gjøre jobben om igjen, etter telefon fra en misfornøyd kunde. Å gå til rota av problemet er den eneste måten å fjerne opphettingsproblemet for godt.

Dette er de viktigste årsakene til overoppheting:

- Feil heisstørrelse, ikke dimensjonert for trafikken den betjener
- Dårlig ventilasjon i maskinrommet
- Plasseringen av hydraulikkaggregatet
- Trykkfall (friksjon i systemet)
- Feil justering av ventil

Den første årsaken er feil heisstørrelse. Bygninger skifter ofte eier. Den nye eieren tar inn nye leietakere. En heis som har jobba trofast i mange år blir plutselig en problemheis fordi den ikke er tilpassa den nye bruken. Den nye bruken har sprengt heisens kapasitet, og det resulterer i overoppheting. Dermed må gårdeiere ta en beslutning: Skifte ut heisen, eller sette inn en ny heis i tillegg.

En annen alminnelig grunnleggende feil er at løsningen ikke tillater tilstrekkelig ventilasjon av maskinrommet. Hydraulikkheiser produserer varme, og denne varmen vil skape ny varme, dersom den ikke blir blåst ut. Til slutt vil varmen føre til at heisen ikke kjører som den skal. Her er synderen som oftest at et rom som er ment for andre formål blir tatt i bruk som maskinrom. Uten god ventilasjon blir rommet fylt opp av stillestående varm luft, som fortsetter å hete seg opp.

Så kommer vi til feil plassering av hydraulikkaggregatet. Dette er også ofte et resultat av at man tar i bruk et rom som er ment for andre formål. Om rommet er for lite, blir man nødt til å sette hydraulikkaggregatet i et hjørne, inntil to vegger. Dermed får aggregatet bare to sider som kan avgi varme til omgivelsene.

Faren for trykkfall eller friksjon i systemet blir ofte oversett når man designer en hydraulikkheis. Det er mange komponenter som kan være med å skape friksjon i systemet. Blant annet muffen, bøy på røret («knær»), samt rørets lengde og diameter. Hvis virkningene av alle komponentene ikke blir riktig beregnet, får man problemer med trykk og varme. Friksjon fører til at energi omdannes til varme i stedet for å bli brukt til å løfte heisen.

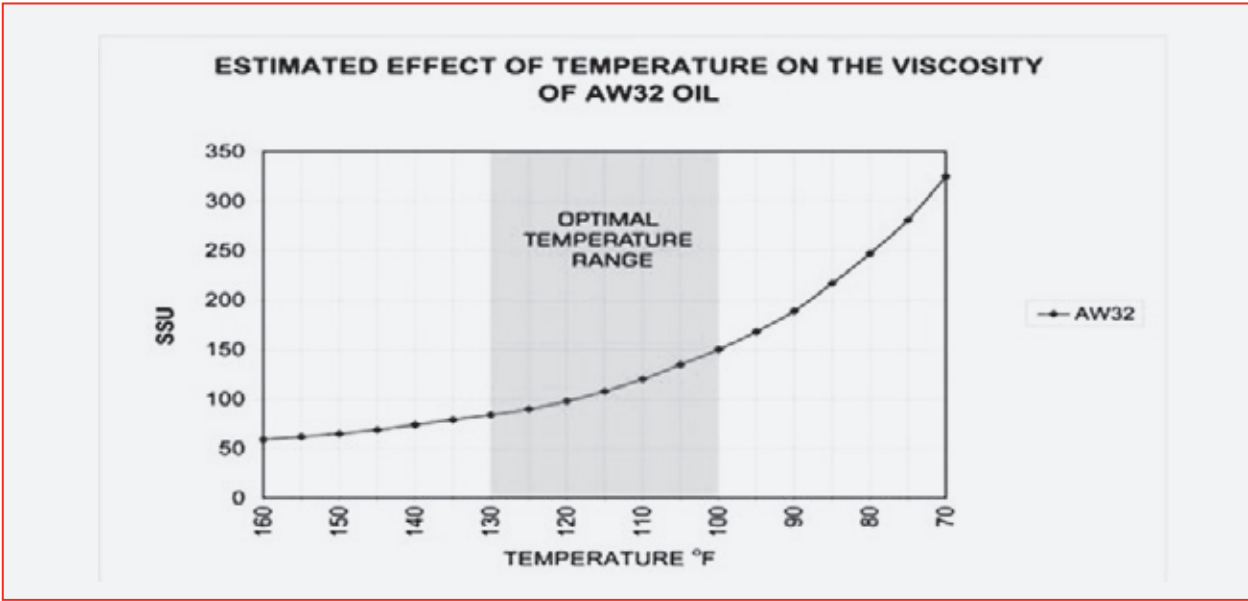
Til slutt ventilen. De vanligste opphettingsproblemene i kontrollventilen har å gjøre med hvor lang tid heisen er i løftebevegelse. Det er da 80 – 100 % av olja passerer ventilen på vei til aggregatet, samtidig som heisen bremser ned eller stopper helt mens pumpa går. For å si det enkelt: Jo lenger tid heisen er i denne tilstanden, mens pumpa lager energi som omdannes til varme (fordi heisen ikke bruker denne energien), jo varmere blir det. Som oftest skyldes problemet at ventilen er justert med kald olje (kaldere enn 20 grader). Når systemet kommer opp i normal arbeidstemperatur (35–50 grader), reagerer ventilen kjappere, på grunn av at olja blir tynnere (viskositeten endres), noe som fører til at heisen går saktere, bortkasta energi og problemer med oppheting.

Løsninger

Følgende løsninger må ses i sammenheng for å løse problemene, og få heisen i en mekanisk sunn tilstand:

I vårt første tilfelle (feil heisstørrelse) foreslo jeg å skifte ut heisen eller å sette inn en ny heis i tillegg. Her må heismontøren fremme et forslag til løsning for gårdeieren. Hvis gårdeieren likevel ikke vil gjøre endringer, er det eneste montøren kan gjøre å optimalisere den heisen som ikke er dimensjonert for oppgaven.

Figur 1

I vårt andre «gå til rota» tilfelle (ventilasjon i maskinrommet) er løsningen først og fremst å blåse ut den varme lufta så enkelt som mulig. Å sette inn ventilasjon nær taket (eller aller helst ei vifte som blåser varmlufta ut) er den enkleste og billigste måten å angripe problemet. Hvis ikke varmlufta blåses ut kan andre tiltak virke dårlig, eller til og med virke mot sin hensikt. I tillegg til å blåse ut den varme lufta kan man velge å installere en oljekjøler eller air-condition. Husk å ta strømkostnadene i betraktning når du velger løsning. Og ikke minst: Hvis du setter inn aircondition uten å blåse ut varmlufta, vil blandingen av varm og kald luft føre til at det dannes kondens, som vil skape nye problemer i form av rust.

I vårt tredje «gå til rota» tilfelle (plassering av hydraulikkaggregatet) kan man gå til angrep fra to kanter. Flytt aggregatet minst 15 cm fra alle vegger for å tillate naturlig varmestråling til lufta i rommet. Hvis aggregatet ikke

kan flyttes, kan du sjekke at det er fylt olje til maksimum kapasitet. Desto mer olje det er i systemet, jo mer energi må til for å varme den opp. I tillegg kan du sette inn ei vifte for å sirkulere den varme lufta mellom veggen og aggregatet ut til resten av rommet. Det hjelper aggregatet med å kvitte seg med varme gjennom naturlig varmestråling. Som tidligere nevnt: en kombinasjon av disse tiltakene vil gi best effekt.

Å hankses med det fjerde «gå til rota» tilfellet (trykkfall/friksjon i systemet) krever inspeksjon av alle komponenter som kan være årsaken til trykkfallet. Finn ut om det er ei muffe, mange bøy (knær) på røret, rørets lengde og dimensjoner etc. Alle disse friksjonspunktene bringer varme inn i det øvrige systemet. Bruk tabell 1 for å finne ut totalt trykkfall i systemet. Når du får en forståelse av hvor friksjonen i systemet er størst, kan du gjøre nødvendige endringer for å redusere friksjonen.

Det femte «gå til rota» tilfellet (feil justering av ventil) kan løses ved å undersøke viskositeten på olja. Sørg for å ha prosedyre for ventiljustering for hånden, og sett ventilen på riktig innstilling. Gjør alltid endringer på ventilen når olja holder lav arbeidstemperatur. I mange tilfeller tilbyr leverandørene godt verktøy og gode manualer for å jobbe med ventilene. For å få et godt resultat skal du stille inn ventilen i tråd med det grønne området på figur 1. Hvis systemet har store temperaturvariasjoner er det best å sette inn et varmeelement som kan holde olja på 38 grader Celsius. Og deretter stille inn ventilen ut fra at dette er den lave arbeidstemperaturen.

Ved å anvende denne kunnskapen på alle overopphettingsproblemer på hydraulikkheiser er du på god vei til å oppnå fornøyde kunder og god lønnsomhet i bedriften.

Fra ElevatorWorld juni 2013
Oversatt av Bjørn Tore Egeberg

Tabell 1

MATERIAL						PRESSURE LOSS (PSI/FOOT LENGTH) IN PIPES AT AVERAGE FLOW VELOCITY (FT/SEC) OF				EQUIVALENT PIPE LENGTHS (FT.) FOR CIRCUIT COMPONENTS					
SIZE (INCHES)	PIPE HOSE	O.D. (INCHES)	I.D. (INCHES)	WALL (INCHES)	I.D. AREA SQ. IN.	15		20		TEE			ELBOW		
						LOSS	GPM	LOSS	GPM						
2	PIPE -SCH 40	2.375	2.067	.154	3.355	.24	159	.48	209	11.0	3.5	11.0	5.5	11.0	2.5
	PIPE -SCH 80	2.375	1.939	.218	2.953	.26	138	.52	184	10.8	3.4	10.8	5.0	10.8	2.4
	PIPE -SCH XX	2.375	1.503	.436	1.773	.36	82.9	.72	111	8.2	2.6	8.2	4.0	8.2	1.8
	HOSE	X	2.00	X	3.14	.256	147	.41	196						
	HOSE	X	2.00	X	3.14	.256	147	.41	196						
2-1/2	PIPE -SCH 40	2.875	2.469	.203	4.788	.20	224	.37	299	17.0	4.2	14.0	6.5	14.0	3.0
	PIPE -SCH 80	2.875	2.323	.276	4.238	.21	198	.39	264	13.0	4.0	13.0	6.1	13.0	2.9
	PIPE -SCH XX	2.875	1.771	.552	2.464	.30	115	.59	154	10.3	3.1	10.3	4.8	10.3	2.2
	HOSE	X	2.50	X	4.91	.18	229	.30	306						
	HOSE	X	2.50	X	4.91	.18	229	.30	306						

Faglig debattbok 2013

Terje Skog: LO - et hinder for en sterk fagbevegelse? Arne Byrkjeflot: Pensjonsreformen Bjørn Tore Egeberg: Svensk fagbevegelse Siri Jensen: Kampen for likelønn Boye Ullmann: EØS Harald Berntsen: Kamp på tvers av tvungen lønnsnemnd og andre lover Guenther Sandleben og Jørgen Sandemose om krisa. Kr. 180 fra www.marxisme.no

Utgitt med støtte fra Heismontørenes fagforening

IWW

- internasjonal anarkosyndikalistisk rørsle med røter i USA

Av Kjell Underlid

Den amerikanske venstresida, og særleg den radikale arbeidarrørsla der, har historisk vore sterkt prega av eit anarkosyndikalistisk innslag (og særleg syndikalistisk). Fleire skandinaviske sosialistar som slo seg ned i USA vart sterkt merkt av dette, til dømes Joe Hill (medlem av IWW). Fleire av desse vendte attende til Skandinavia, prega av møte med denne arbeidarrørsla. Døme er Marcus Thrane og Martin Tranmæl. (Ein grandonkel av meg loffa kring i USA i første del av det 20. århundre, og kom attende som overtydd sosialist; han gjekk inn i det då radikale DNA då han kom heimatt).

Det kan derfor vere naturleg å starte denne gjennomgangen av amerikansk venstreside med ein omtale av The Industrial Workers of the World (IWW). IWW (eller the Wobblies) har i dag hovudkvarteret sitt i Cincinnati, Ohio. Då organisasjonen var på topp i 1923, hadde han 100.000 medlemmer og kunne nok møstre støtte frå 300.000 arbeidarar; i dag ligg medlemstalet på 2.000.

IWW vart skipa i Chicago i 1905. Sosialistar, anarkistar og radikale fagorganiserte over heile USA gjekk saman om skipinga. Sistnemnde var i opposisjon mot the American Federation of Labour (AFL); ein slags fagopposisjon, altså.

IWW sitt mål var å fremje arbeidarsolidaritet i den internasjonale klassekampen. Dei bygde på klassisk «tradeunionism». Dei avviste dei tradisjonelle fagforeiningane sin strategi med å kvalifisere fagforeningsleiarar til å bli kompetente forhandlarar med arbeidsgjevarar, på vegner av arbeidarane. Dei satsa på «masselina», dei var militante og revolusjonære, stilte seg skeptiske til alt klassesamarbeid og såg på generalstreiken som det som skulle velte kapitalismen.

IWW vart alt i 1908 splitta på spørsmålet om politisk aksjon versus direkte aksjon. Somme ville føre den politiske kampen gjennom politiske parti; den gongen galdt dette Socialist Labor Parti.

Men IWW vaks, og nådde som sagt eit høgdepunkt i 1921. IWW-folket var flinke organisatorar, og vartei kraft i amerikansk fagrørsla. Men organisasjonen vart utsett for hard forfølgjning av amerikanske styremakter. Det vart brukt harde midlar, og mange av medlemmene fekk lange fengselsstraffer; mange vart også avretta. Den mest kjende av desse var den svensk-fødde Joe Hill.

Joe Hill

Undertrykkinga av IWW vart særleg hard avdi IWW gjekk i mot amerikansk deltaking i den 1. verdskrigen. IWW har støtt vore antimilitaristisk og har støtta fredsrørsla.

I siste del av 1920-åra og utover på 1930-talet gjekk det attende med IWW. Grunnane var den harde forfølgjinga av organisasjonen frå styresmaktene si side. Men det var også motsetningar internt. Mellom anna har det blitt hevda at det amerikanske kommunistpartiet prøvde å dominere og kontrollere organisasjonen, og at dette hadde negative konsekvensar. Eg har ikkje føresetnader for å vurdere om dette er rett eller ikkje. I 1930 var i alle fall medlemstalet nede i 10.000.

IWW heldt fram aktiviteten i tida frå 1950 til 2000. Medlemstalet nådde eit førebels botnnivå i 1950, men borgarrettsrørsla, antikrigsprotestar og ulike studentrørslar gav IWW nytt liv på 1960-talet. Dei var aktive i arbeidarkampar, og la vinn på å støtte opp om arbeiderkvinner og ulike etniske minoritetar. Denne aktiviteten har halde fram også etter 2000 og fram til i dag.

IWW har også slått røter utanfor USA: I Australia, Canada, Storbritannia og Tyskland. Men også i andre land har dei tilhengjarar.

Eit særskilt kjennemerke ved IWW er at organisasjonen dyrkar folkeleg kultur, og særleg folkemusikk og protestsongar. Vi minnest jo Joe Hill, men USA har hatt ei rekke store protestsongarar som har stått IWW nær (Pete Seeger, Woody Guthrie o.a.).

Så dette var noko av den spennande saga om IWW, som altså framleis er aktiv i USA og andre stader. Organisasjonen gjev også ut ein eigen publikasjon, Industrial Worker. Heimesida er: www.iww.org.

Angela Davis

Det amerikanske kommunistpartiet – CPUSA

Av Kjell Underlid

I ein omtale av den amerikanske venstresida kjem vi ikkje utanom det amerikanske kommunistpartiet – CPUSA. Det ligg liksom ein eigen aura over dette partiet – medlem av kommunistpartiet i USA! Vi kjenner jo til dette frå ymse filmar og bøker, særleg frå McCarthy-tida. I ein av John Steinbeck sine romanar (hugsar ikkje tittelen i farten) tek han for seg kommunistar som organiserte fattige fruktplukkarar i California i 1930-åra. Boka vart kritisert av antikommunistar for at desse vart positivt portrettert; medlemmer av CPUSA var imidlertid kritiske til at dei vart framstilt som uansvarlege

oppviglarar. Steinbeck, nobelprisvinnar i litteratur, hørde elles til dei mange som McCarthy var på jakt etter, men utan å «få» noko på han.

I første halvdel av det 20. århundre spelte CPUSA ei avgjerande rolle i amerikansk arbeidarrørsla. Partiet organiserte arbeidsfolk og kjempa mot rasisme.

Frå 1950-åra og utover vart partiet imidlertid alvorleg svekt som følgje av intens forfølgjning. «Den kalde krigen» spelte her ei avgjerande rolle. Det vart piska opp ei antikommunistisk stemning i det amerikanske folket, og mange

progressive rørslar var opptekne av å halde kommunistar på avstand.

Generelt var 1930-talet ein vekstperiode for partiet. I 1938 hadde partiet 75.000 medlemmer. Men Molotov-Ribbentrop-pakta (ikkjeåtsavtalen mellom Tyskland og Sovjetunionen) førte til medlemstap; amerikanske kommunistar forsto seg ikkje på dette. Under andre verdskrig sto CPUSA sjølv-sagt for ei fast line mot Tyskland og nazismen, og heldt fram med arbeidet i fagrørsla.

(forkortet av redaksjonen)

Navn: Kjell Olav Asgrimpluss

Alder: 24 år

Firma: Reber Schindler

Bosted: Drammen

Stilling: Heismontør

Verv: Sekretær i Reber Drammen klubben.

Tekst og foto Tor-Erik Lundberg

Denne gangen har vi tatt en prat med heismontør Kjell Olav Asgrimpluss som jobber i Reber's Drammens avdeling. Kjell Olav beskrives som en grei og dyktig montør av sine kollegaer. Som så mange andre i bransjen er også han opptatt av fagets fremtid og utviklingen i arbeidslivet med sosial dumping. Dette er saker som vil være avgjørende når han skal stemme under høstens stortingsvalg.

Når begynte du i faget?

Jeg begynte som læregutt i Melbye Heisservice sommeren 2006. Der tok jeg fagprøven og jobbet videre der frem til midten av 2011. Da flyttet jeg til Drammen og begynte i Reber Schindler.

Hva fikk deg til å velge heisfaget?

Da jeg gikk på VK1 på Skedsmo videregående skole kontaktet jeg Melbye Heisservice angående utplassering på skolen. Så etter å ha vært der, først to uker på høsten 2005 og siden to uker på vinteren 2006 tilbydde de meg lærlingeplass. Jeg visste egentlig veldig lite om heisfaget før jeg var

på utplassering, men det var også en av grunnene til at jeg ønsket å finne ut mer om dette faget. Jeg syntes faget virket spennende og variert. Ingen arbeidsdag var lik og dette passet meg godt.

Hvordan trives du i faget?

Jeg trives veldig godt. Vi har mye variert arbeid i avdelingen, og vi har muligheter til å få delta på både montasje og service.

Jobber du med montasje eller service?

Jobber i utgangspunktet på montasje, men blir en del service, rep og HK- jobber innimellom.

Hva skal til for at du trives på jobb?

For at jeg skal trives på jobb må jeg ha en varierende og utfordrende hverdag med hyggelige kollegaer.

Har du eller har du hatt noen verv i klubb eller forening?

Jeg er sekretær i klubben lokalt i Reber Drammen.

Når ble du engasjert i klubb og foreningsarbeid?

Jeg ble valgt til sekretær nå i vinter og trives med det.

Hva er det som engasjerer deg mest i klubb og forening sammenheng?

Fremtiden til faget vårt.

Kommer du til å stemme ved årets valg?

Ja, det gjør jeg.

Hvilken valgkampsak er viktigst for deg når du skal stemme?

Arbeidsinnvandringspolitikk er viktig for meg. Jeg er ung og mener at utdannelsen min også skal være verdt noe i fremtiden.

Hva gjør du når du ikke skurrer heis?

Da driver jeg med andre ting som; skole, trening, oppussing, hytteliv, reise og tilbringe tid med venner og familie.

Hvilken skole går du?

Jeg går på teknisk fagskole, elkraft ved Fagskolen Tinius Olsen. Dette er et utdanningsløp som går over 4 år. Siden jeg har valgt å ta dette som et nettstudium kan jeg fortsette i jobben samtidig som jeg går på skole. Det er lagt opp slik at det er nettundervisning to kvelder i uken med lærer. Oppgaver leveres på nett, lab og prøver avholdes på skolen. Totalt sett er jeg på skolen 17- 18 dager i løpet av et år. Denne studie måten krever jo en del selvdisciplin og man må påregne en del tid på egen studie og oppgaveløsning. Hva har du gjort i ferien?

I Ferien har jeg vært på hytta på Hvaler i Østfold. Det ble en kort sommerferie i år, fordi rundt påsketider var familien på en tre ukers tur til Tanzania.

Hvem vinner tippeligaen 2013?

Strømsgodset!

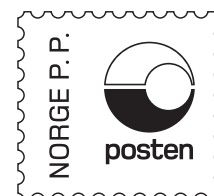
Safetel heisalarm

En komplett løsning for toveis nødkommunikasjon som følger alle standarder for heisalarmer.

Safetel Heisalarm er basert på mobilnettet og Safetels alarmoverføringstjeneste som sikrer høy kvalitet og oppetid.

- ⊙ Enkel installasjon og idriftsettelse
- ⊙ Uavhengig av fast telelinje eller bredbånd
- ⊙ Krever ikke spesialutstyr på alarmmottaket
- ⊙ Sabotasjesikker
- ⊙ Passer for alle typer heisinstallasjoner
- ⊙ Hele 3 talepaneler kan benyttes
- ⊙ Høy kvalitet og oppetid

Verv i Heismontørenes Fagforening per 11.04.13

Verv	Periode	Navn	Mobiltlf	E-post
STYRE				
Leder	12 - 14	Per Arne J. Salo	918 53 408	per.arne.salo@heis.no
Nestleder	13 - 15	Markus Hansen	469 13 040	markus.hansen87@gmail.com
Sekretær	12 - 14	Vidar Holm	970 62 663	vidar.holm@heis.no
Kasserer	13 - 14	Jan-Erik Balstad	959 86 213	kasserer@heis.no
Studieleder	12 - 14	David Coron-Andersen	480 06 131	david.andersen@heis.no
1. Styremedlem	13 - 15	Steffen Yttervik	932 21 959	steffen@teamstac.no
2. Styremedlem	13 - 15	Thomas Skoglund	922 30 888	thomas.skoglund@otisklubben.no
3. Styremedlem	12 - 14	Bård Navrud	905 57 919	baard.navrud@heis.no
4. Styremedlem	13 - 15	Jan Bregenov	480 76 840	bregenov@yahoo.no
5. Styremedlem	12 - 14	Espen Milli	902 07 501	espen.milli@heis.no
6. Styremedlem	13 - 15	Tor Moen	909 16 330	tor.moen@heis.no
Lærlingrep.				
1. Distriktsrep.	12 - 14	Christian Mæland	959 86 237	christianmaeland@hotmail.com
2. Distriktsrep.	12 - 14	Vidar Nordtvedt	907 45 270	radivvidar@hotmail.com
3. Distriktsrep.	13 - 14	Jørn Inge Tvedt	480 34 198	bergen@heis.no
4. Distriktsrep.	12 - 14	Tom Kristian Hetland	959 86 156	tohetlan@bbnett.no
Andre oppgaver				
Akkordkontrollør	13 - 15	Fritjof Johansson	915 88 420	fritjof1809@hotmail.com
HMS-ansvarlig	12 - 14	Morten Sandaas	930 51 340	pemsand@online.no
Lærlingsansvarlig	13 - 15	Ingrid Overholt		ingridoverholt@hotmail.com
Redaktør/nettansvar	13 - 15	Johnny Leo Johansen	913 01 403	hjemmesida@heis.no
Redaksjonsmedlem	13 - 15	Olle Andersson	479 02 402	olle@heis.no
Redaksjonsmedlem	13 - 15	Tor Erik Lundberg	951 91 560	torerl@online.no
Studieutvalg	12 - 14	Jan Kristoffersen	454 58 009	Jankristo@hotmail.com
Studieutvalg	12 - 14	Even Thorstad	951 91 570	even_thorstad@hotmail.com
Studieutvalg	12 - 14	Fritjof Johansson	915 88 420	fritjof1809@hotmail.com
Kontrollkomitè	12 - 14	Dan Terje Rønning	951 91 557	danterje@gmail.com
Kontrollkomitè	13 - 15	Fritjof Johansson	915 88 420	fritjof1809@hotmail.com
Sekretær	-	Bjørn Tore Egeberg		bjorn.tore@heis.no
Landsstyrrerepresentant		Terje Skog	908 77 069	terje@elogitaa.no
Avdelinger				
Bergen	13 - 15	Steinar Johansen	480 34 229	stahlklubben@hotmail.com
Drammen	12 - 14	Tommy Hansen	911 14 906	tommy_husaberg@hotmail.com
Hedmark/Oppland	11 - 13	Tom Kristian Hetland	994 15 603	tohetlan@bbnett.no
Agder	11 - 13	Tor Helge Reber	915 63 130	threber@frisurf.no
Møre og Romsdal	12 - 14	Erlend Andberg	911 51 662	erlend.a@hotmail.com
Nord-Norge	12 - 14	Jan Wahlgren	951 91 583	jab-wa@online.no
Oslo	12 - 14	Per Arne Jensen Salo	918 53 408	per.arne.salo@heis.no
Stavanger	13 - 15	Christian Mæland	959 86 237	christianmaeland@hotmail.com
Trondheim	11 - 13	Edmund Berget og Vidar Nordtvedt		radivvidar@hotmail.com
Vestfold/Telemark	12 - 14	Sondre Tjonneng	913 97 756	sondre.tjonneng@kone.com
Østfold	11 - 13	Frank Sig Hansen	932 05 222	frank.sig.hansen@hotmail.com
Klubber				
Otis	Hovedtill.	Thomas Skoglund	922 30 888	thomas.skoglund@otisklubben.no
Otis	Oslo	Tommy Rønning	901 11 690	tommy.ronning@otisklubben.no
Euroheis	Oslo	Dan Skjøen	909 48 270	dan.skjoen@gmail.com
Kone	Norge	Bård Navrud	905 57 919	baard.navrud@heis.no
Melbye	Oslo	Jan Bregenov	480 76 840	bregenov@yahoo.no
Reber Schindler	Hovedtill.	Tor Moen	909 16 330	tor.moen@heis.no
Reber Schindler	Oslo	Dan Terje Rønning	905 77 667	danterje@gmail.com
Stahl	Oslo	Espen Milli	902 07 501	espen.milli@heis.no
Stahl	Bergen	Steinar Johansen	480 34 229	stahlklubben@hotmail.com
Thyssen	Oslo	Vidar Holm	970 62 663	vidar.holm@heis.no
Ribe	Oslo	Bjørn Vole-Gundersen	957 98 987	bjorn.ribeheis@gmail.com
HK Service	Bergen	Kenneth Andberg	959 86 255	k_andberg@hotmail.com
Ing Stein Knutsen	Bergen	Lars Vidar Tveit	482 85 172	lvtveit@hotmail.com
Heis-Tek	Bergen	Terje Fjeldstad	966 25 389	
Heis-Tek	Oslo			
Heis-Tek	Tromsø	Tore Olsen	900 30 576	toreolsen@heis-tek.no
Uniheis	Oslo	Patrick Simonsen	982 30 875	patrick@uniheis.no
Avdeling				
Oslo	Adresse	Schweigaardsgt 34 f, 0191 Oslo	Telefaks	E-post
Bergen		Kalfarv. 71, 5018 Bergen	22 17 45 53	foreninga@heis.no
Trondheim		Nygaardsvoldheimen, Smistad		bergen@heis.no
Stavanger		Lagårdsvei 124, 4011 Stavanger		trondheim@heis.no
				christianmaeland@hotmail.com